

Sto let v dobro dediščine

Program prireditvev

28. september–5. oktober 2013

DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE

DNEVI
EVROPSKE
KULTURNE
DEDIŠČINE

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

www.zvkds.si/dekd

Sto let v dobro dediščine v Sloveniji

Leta 2013 praznujemo stoletnico organiziranega varstva nepremične in z njo povezane premične in žive kulturne dediščine v Sloveniji. Pred sto leti je namreč svojo službo deželnega konservatorja za Kranjsko nastopil dr. France Stelè, seveda takrat v okviru dunajske cesarsko-kraljeve Centralne komisije za varstvo spomenikov.

Tako je tudi letošnja tema *Dnevov evropske kulturne dediščine* posvečena tej obletnici. Namen slovesnosti ob stoletnici v okviru *Dnevov* je dvojen. Najprej želimo širšo javnost seznaniti z delom Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, ki je poleg Direktorata za kulturno dediščino Ministrstva za kulturo naslednik leta 1913 ustanovljenega Urada za spomeniško varstvo s sedežem v Ljubljani. Predvsem pa hočemo pokazati, kako se je zavest o pomenu vseh vrst dediščine dandanes ukoreninila med državljanami in državljani Slovenije. To pa najbolje znajo povedati ljudje, ki dediščino cenijo in jo skušajo ohraniti za prihodnje rodove.

Že očetje našega konservatorstva in muzejstva – in pri tem mislim predvsem na Josipa Mantuanija in Franceta Stelèta – so pred sto leti začrtali vizijo vseobsežnega kulturnega gibanja, katerega namen naj bi bil ohranjanje dediščine v najširšem smislu. Mantuani in Stelè sta namreč leta 1914, to je nekaj mesecev po nastanku Spomeniškega urada v Ljubljani, spodbudila ustanovitev Sekcije za domovinsko varstvo v okviru Društva za tujski promet. Vedeti namreč moramo, da so pred sto leti govorili o spomenikih kot o izbranih objektih, kot so cerkve, samostani, gradovi in palače. Ker izraza “dediščina” takrat še niso uporabljali v sedanjem pomenu, so za označevanje tega, čemur danes rečemo “varstvo dediščine”, uporabljali izraz “domovinsko varstvo”; to jim je pomenilo vse, kar daje naši domovini značaj, kar v nas spodbuja občutke pripadnosti in nas razlikuje od drugih narodov.

Mantuani je v programskem članku,¹ s katerim je pospremil ustanovitev sekcije, predstavil predmet domovinskega varstva, ki ga lahko z današnjim izrazom imenujemo kot celota naravne, kulturne in žive dediščine. Šel je celo tako daleč, da je obseg in “filozofijo” domovinskega varstva strnil pod geslom antične modrosti: Παντα ρει (vse se spreminja). Predmet varstva je torej vse, in to vse se stalno spreminja (za razliko od varstva spomenikov, ki si prizadeva predvsem za ohranjanje ob čim manjših spremembah). Mantuani je v svojem “obrisu” predvidel tudi, da je za uresničevanje tako širokih smotrov domovinskega varstva treba zagotoviti sodelovanje ne samo za to poklicanih ustanov (muzejev, spomeniškega urada) in oblasti, temveč vseh “... združenih sil javnih in zasebnih korporacij, kakor tudi posameznikov”.

1. Mantuani, Josip: Domovinsko varstvo. *Čas: znanstvena revija Leonove družbe* (1914), letnik 8, številka 2, str. 73–101.

Dandanes tako široko sodelovanje najbolj nazorno pride do izraza ob vsakoletnih *Dnevh evropske kulturne dediščine*. Ob letošnjem praznovanju stoletnice lahko z veseljem ugotovimo, da ideja *Dnevov* tokrat združuje vsaj 160 sodelujočih prirediteljev, medtem ko je prireditev in drugih dogodkov enkrat do dvakrat toliko. Povedano drugače: to pomeni, da se bo v zadnjih dneh septembra in v začetku oktobra po vseh koncih Slovenije, v več kot devetdesetih krajih, zvrstilo povprečno po petdeset in več prireditev na dan. Po zaslugi novega pristopa k organizaciji *Dnevov* – na pomlad smo namreč pripravili enajst regijskih srečanj z namenom, da se sodelavci in soustvarjalci *Dnevov* med seboj bolje spoznajo, izmenjajo izkušnje in medse povabijo nove člane – smo krog sodelujočih prirediteljev občutno povečali, in to tako po številu kot tudi po področjih, na katerih delujejo. Tako se veselimo sodelovanja s sestrskimi organizacijami varstva, kot so Kobilarna Lipica, Triglavski narodni park, Mednarodni grafični likovni center in arhivi, vse bolj aktivne so univerze za tretje življenjsko obdobje, pridružili so se nove knjižnice in šole ter, kar je najpomembnejše, nova kulturna društva in druge »dediščinske skupnosti«. Zavedamo se namreč, da društva in skupnosti predstavljajo hrbtenico naše mreže. Njeno prihodnost in s tem prihodnost dediščine pa predstavljajo mladi. Zato skupaj z Zavodom za šolstvo, Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport ter našim resornim ministrstvom pripravljamo terminsko in vsebinsko širitev *Dnevov evropske kulturne dediščine na Teden slovenske dediščine*, namenjen posebej vrtcem in šolam. O tem novem izzivu, ki ga želimo udejanjiti prihodnje leto, bomo govorili na posvetu ravnateljev vrtcev in šol, in takšen posvet v Mariboru je prav tako vključen v naš letošnji program. Kot zanimivost letošnjih *Dnevov* naj omenim še to, da po nekajletnem premoru v programu sodeluje tudi kraj zunaj naših meja, to je Radgona na avstrijski strani Mure, seveda v povezavi s sestrsko Gornjo Radgono.

Tako je ključno sporočilo letošnjih *Dnevov evropske kulturne dediščine* naslednje: po zaslugi tega programa in vseh, ki vse bolj množično v njem sodelujejo, je varstvo pri nas po letu 1990 dobilo nov zagon in novo vsebino. Poti nazaj v tako imenovano "spomeniško varstvo" kot domeno peščice posvečenih strokovnjakov ni več. Vse bolj se kaže, kako ozko pojmovanje "čistega" ohranjanja dediščine povzroča zmedo in pesimizem, ker razlikuje med "pravo" in "nepravo" razlago dediščine, med "strokovnim" in "nestrokovnim" ravnanjem, med "primernim" in "nepripravnim" usmerjanjem sprememb. Dediščina je veliko več kot prava politura na kamnu, pravi položaj menze v prezbiteriju ali pravo branje originalnega zapisa. Naj uživanje v dediščini vsakomur prinese radost in sporočilo o tem, da z njo slavimo življenje – Παυτα περ.

Dr. Jelka Pirkovič
generalna direktorica
Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

Dogodki Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije in Ministrstva za kulturo, INDOK centra

📍 ZVKDS, Območna enota Celje, Tanja Hohnc, 03 426 03 00, www.zvkds.si

**Celje, Galerija Plevnik-Kronkowska, Razlagova ulica 9;
1. oktober ob 13.00 – Nazaj k Steletu. 50 let Zavoda za varstvo kulturne dediščine v Celju, otvoritev razstave**

Pregledna razstava predstavlja različne zvrsti nepremične kulturne dediščine in primere dobre prakse.

**Celje, Mestni kino Metropol Celje;
2. oktober ob 19.00 – 50 let Zavoda za varstvo kulturne dediščine v Celju, predstavitev filma**

Dvajset minutni film poučno prikazuje pregled delovanja spomeniške službe v celjski regiji od ustanovitve leta 1963 do danes. Predstavljeni so dejavnost, paleta različnih zvrsti nepremične kulturne dediščine, delo konservatorjev in Steletovih nagrajencev, mnenja bivših direktorjev in lastnikov.

oktober – Možnosti ureditve Prešernovega parka v Kranju, delavnica za študente ljubljanske fakultete za arhitekturo pod mentorstvom doc. mag. Tomaža Krušca

4. oktober ob 18.00 – Delo furlanskih stavbarjev 19. stoletja na Gorenjskem, predavanje dr. Nike Leben

11. oktober ob 18.00 – Problem varovanja kulturne dediščine v prostorskih aktih, predavanje Saše Lavrinc

18. oktober ob 18.00 – Rezultati novejših arheoloških naselbinskih raziskav v Kranju, predavanje dr. Milana Sagadina

25. oktober ob 18.00 – Grobišče Lajh v Kranju – rezultati arheoloških raziskav, predavanje Judite Lux

Vse prireditve bodo v prostorih Območne enote Kranj na Tomšičevi ulici 7, razen arhitekturne delavnice, ki bo deloma potekala tudi na terenu.

Brestanica, grad Rajhenburg; 28. september ob 17.00 – Sto let v dobro dediščine, pregledna razstava Območne enote Ljubljana

Mesto Ljubljana ima za slovensko spomeniškovarstveno službo osrednjo vlogo že vse od njenih pričetkov. Osnova za učinkovito službo varovanja spomenikov je bilo imenovanje dr. Franceta Steleta za deželnega konservatorja za Kranjsko leta 1913 s sedežem v Ljubljani. Danes sodi pod teritorialno pristojnost ljubljanske Območne enote Ljubljana območje 35 občin, med njimi tudi občini Krško in Kostanjevica na Krki. Tako strokovnjaki skrbijo kar za 6.414 enot dediščine. Na pregledni razstavi bodo predstavljene uspešne preнове in objeti, ki so z delom konservatorjev ter ob sodelovanju lastnikov in investorjev preživeli do današnjih dni.

Rašica, Trubarjeva domačija; 5. oktober ob 14.00 – Strokovno vodstvo Andreje Bahar Muršič

Črna vas; 30. september ob 16.00 – Strokovno vodstvo Andreje Bahar Muršič

Sto let v dobro dediščine, razstave Območne enote Maribor

Strokovni sodelavci Območne enote Maribor so pripravili sedem razstav, ki obsegajo pregled konservatorske dejavnosti v celotnem območju severovzhodne Slovenije v zadnjem stoletju.

Predstavili bodo delovanje konservatorske stroke na različnih in reprezentančnih primerih obnovljenih spomenikov: od arheoloških, etnoloških (kmečke hiše, mlini ...), meščanske arhitekture, gradov, dvorcev, tehniške in zgodovinske dediščine do pomembnejših restavratorskih posegov (obnova oltarjev, poslikav, fasad ...).

**Dravograd, Dvorec Bukovje, Bukovje 13; 27. september ob 12.00
Grad, Krajinski park Goričko, Grad 191; 10. oktober ob 18.00**

**Maribor, Univerzitetna knjižnica Maribor, Gospejna ulica 10;
24. september ob 12.00**

Murska Sobota, Pomurski muzej Murska Sobota, Trubarjev drevored 4; 19. september ob 19.00

**Ormož, Pokrajinski muzej Ptuj–Ormož, Grajska pristava;
15. oktober ob 12.00**

**Ptuj, Pokrajinski muzej Ptuj–Ormož, Muzejski trg 1;
26. september ob 12.00**

Slovenska Bistrica, Mestni stolp; 17. oktober ob 17.00

**Kobarid, Fundacija Poti miru v Posočju, Gregorčičeva ulica 8;
26. september, 8.00–17.00 – Sto let v dobro dediščine, pregledna
razstava dela Območne enote Nova Gorica**

Sodelovanje ZVKDS in Fundacije poti miru, ki se posveča promociji dediščine prve svetovne vojne, se na terenu kaže v zgledno vzdrževanih objektih dediščine. Potresna ogroženost Posočja je druga orientacijska točka naše razstave: ohranjanje dediščine, poškodovane v potresih.

**Kozina, Občina Hrpelje – Kozina, Reška cesta 14; 4. november,
8.00–15.00 – Sto let v dobro dediščine, pregledna razstava
Območne enote Nova Gorica**

V avli občinske stavbe bo postavljena pregledna razstava dela ZVKDS, Območne enote Nova Gorica. Predstavljeni bodo objekti, ki so z delom konservatorjev, ob sodelovanju lastnikov in investitorjev preživeli vse zgodovinske vrtince ob zahodni slovenski meji.

**Nova Gorica, Mestna občina Nova Gorica, Bevkov trg 1,
14. oktober, 8.00–17.00 – Sto let v dobro dediščine, pregledna
razstava dela Območne enote Nova Gorica**

V avli občinske stavbe bo postavljena pregledna razstava dela Območne enote Nova Gorica. Predstavljeni bodo objekti, ki so z delom konservatorjev ter ob sodelovanju lastnikov in investitorjev preživeli vse zgodovinske vrtince ob zahodni slovenski meji.

**Sežana, Šolski center Srečka Kosovela, Stjenkova ulica 3;
4. oktober, 8.00–12.00 – Sto let v dobro dediščine: pomen
dokumentiranja dediščine, predavanje**

**Log v Trenti, Informacijsko središče Dom Trenta;
9. in 10. oktober ob 10.00 – SEK V – simpozij etnologov
konservatorjev Slovenije in Hrvaške: Varstvo nepremične
kulturne dediščine**

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Nova Gorica in Območna enota Novo mesto, ter Konzervatorski odjel iz Zagreba organizirata že 5. simpozij etnologov konservatorjev Slovenije in Hrvaške o varstvu nepremične kulturne dediščine. Namenjen ni le etnologom, ampak tudi drugim strokovnjakom v spomeniškovarstveni službi ter vsem zainteresiranim in širši javnosti. Pri našem delu težimo k interdisciplinarnemu pristopu in izmenjavi znanja ter prakse. Na posvetu bodo obravnavane tri generalne teme. Prvi dan bo na vrsti pogovor na temo Etnolog in kulturni antropolog v spomeniškovarstveni službi – njuno mesto, vloga in prispevek k ohranjanju dediščine in razvoju službe, drugi dan pa sta temi posveta Varstvo kulturne dediščine in njena raba ter Sodelovanje konservatorjev pri skupnih obmejnih projektih varstva dediščine.

📍 ZVKDS, Območna enota Novo mesto, Robert Peskar, 07 393 15 68,
www.zvkds.si

**Novo mesto, Grad Grm, Skalickega ulica 1, Razstavišče Arkade;
14. november popoldan – 30 let Zavoda za varstvo kulturne
dediščine v Novem mestu, razstava**

Razstava po obsegala pregled dela Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, območne enote v Novem mestu od ustanovitve leta 1983 do danes. Predstavljena bo predvsem raznolikost strokovnih nalog, ki jih je zavod v tridesetih letih izvajal na območju nekdanjih petih, danes petnajstih občin. Posebna pozornost bo posvečena posameznim projektom v okviru dokumentiranja kulturne dediščine, arheoloških raziskav in restavratorskih posegov ter nekaterim projektom, ki bodo izvedeni v prihodnosti.

Sto let v dobro dediščine, razstava Območne enote Piran Piran, Občina Piran, Tartinijev trg 2; 16. september–16. oktober Izola, palača Manzioli, Manziolijev trg 5; 18. oktober–17. november

Potujoča razstava vključuje predstavitve vseh strok, ki so zastopane na naši enoti, in predstavitev Steletovih nagrajencev ter njihovih najbolj prepoznavnih akcij. Rdeča nit razstave so izvedena dela, dela v teku in dela, ki so nujna.

📧 ZVKDS, Služba za kulturno dediščino, miran.eric@zvkd.si

Ljubljana, Mestna knjižnica Ljubljana, Knjižnica Prežihov Voranc, Tržaška cesta 47

7. oktober ob 18.00 – Paleolitska lesena konica iz Ljubljanice in rimska tovorna ladja iz Sinje Gorice, predavanje in predvajanje filmov

Zaradi obnove brežine Ljubljanice v Sinji Gorici je bil leta 2008 opravljen intenzivni pregled dna. Med pregledi je bil najden tudi lesen predmet, ki je zelo spominjal na paleolitske kamnite konice, dele lovskega orožja. Po posvetu s specialisti je bila opravljena radiokarbonska datacija, ki je pokazala na neverjetno starost okoli 40.000 let! Podrobnejše analize so pokazale, da gre za lepo oblikovano in zelo verjetno najstarejšo konico iz lesa tise, del lovskega orožja takratnih prebivalcev Ljubljanskega barja.

Ljubljansko barje je že pred dobrim stoletjem, leta 1890, kustosu deželnega muzeja Alfonsu Müllnerju odkrilo svoje skrivnosti. Takrat je bila namreč v Lipah pri Črni vasi odkrita okoli 30 m dolga rimska tovorna ladja iz 1. stol. n. š., ki je kot prvo odkritje rimskega plovila »pontoniuma«, izdelanega s posebno tehniko šivanja, še danes referenčni okvir za vse kasnejše odkrite ladje v Evropi s podobno ladijsko konstrukcijo.

Po več kot 120 letih je bila v Ljubljanici odkrita že druga podobna ladja; po Barju je plula sočasno z Lipensko ladjo, ki pa se v marsičem razlikuje in v nabor spoznanj o tovrstnih rimskih plovilih vnaša nove podrobnosti, ki doslej v Evropi še niso bile poznane ...

7. oktober ob 19.00 – Podvodna arheologija v Sloveniji: Izbrane raziskave 1995–2012, razstava

Ljubljana, Ljubljanski grad, Grajska planota 1; 2.–6. september, 9.00–20.00 –Predstavitve Restavratorskega centra, ZVKDS, v okviru Sedmega kongresa ramanske spektroskopije (RAA 2013)

Predstavitve Restavratorskega centra bo nudila vpogled v razvoj in aktualno dogajanje na področju konservatorstva-restavratorstva s predstavljenimi najodmevnejšimi konservatorsko-restavratorski posegi. Pri tem bo poudarek na interdisciplinarnosti konservatorsko-restavratorskega dela. Tesno povezovanje med različno profiliranimi strokovnjaki, od področij humanistike in restavratorstva do naravoslovja, je namreč ključnega pomena za doseganje kakovostnih rezultatov pri obnovi kulturne dediščine.

3. september ob 18.00 – Nino Vranić – spomini dediščine, Ars Sloveniae 1967–1970, odprtje fotografske razstave

Na razstavi, ki obeležuje osemdesetletnico pokojnega fotografa, bodo predstavljena izbrana fotografska dela iz cikla slovenskih kulturnozgodovinskih spomenikov, ki so bila v 70-ih letih preteklega stoletja objavljena tudi v zbirki Ars Sloveniae.

Ljutomer, 5. september popoldan – (Od)strti drobcu preteklosti, razstava na prostem

Človeška življenja že od nekdaj za seboj puščajo številne materialne sledove, ki z leti postanejo edino, kar za njimi ostaja. To so zgodovinski viri, ki v veliki meri niso bili »napisani« z namenom in za določenega naslovnika, temveč so nastajali spontano, z življenjem.

S temi pristinimi in neponarejenimi informacijami se srečuje arheologija. Gre za človeku najbližje predmete, tiste, ki jih je imel posameznik v lasti in jih je uporabljal. Arheologija po njih ponovno oživlja njihove ustvarjalce, lastnike in uporabnike ter s tem vsakomur omogoča potovanje skozi čas.

Radlje ob Dravi, Knjižnica Radlje ob Dravi, Koroška cesta 61a; 6. september popoldan – Preventivna arheologija v Centru, Sto let dobro dediščine, razstava

Arheologija se v veliki meri enači z izkopavanjem kot njeno osnovno dejavnostjo, vendar je v zadnjem času ta disciplina doživela velike spremembe. Ena izmed njih je vedno pogostejša uporaba nedestruktivnih metod pri raziskavah, kar je pod vplivom naraščajočih teženj po številnih novih posegih v prostor pripeljalo tudi do razvoja preventivne arheologije. Cilj preventivne arheologije je prepoznati, dokumentirati in čim bolj zavarovati arheološko dediščino. S tem našim zanamcem ne bomo zapustili le predmetov iz arheološke dediščine ali samo najdišč kot posameznih točk v prostoru, temveč tudi širše razumevanje poselitve in izrabe prostora.

Ljubljana, Narodna galerija, Prešernova cesta 24, vhodna avla; 18. september ob 19.00 – do 13. oktobra – Gradivo konservatorske službe iz arhiva INDOK centra – Sto let službe za varstvo dediščine na Slovenskem, 1913–2013

Na razstavi ob stotem jubileju službe za varstvo dediščine na Slovenskem bo predstavljeno gradivo, nastalo pri varovanju nepremične kulturne dediščine na ozemlju Republike Slovenije, ki ga hrani Informacijsko-dokumentacijski center za dediščino Direktorata za kulturno dediščino pri pristojnem ministrstvu.

Razstava bo razdeljena na tri vsebinske sklope. Prvi sklop bo predstavljal zgodovino spomeniškega varstva in razvoj dokumentacijskih zbirk INDOK centra (izbrano gradivo Cesarsko-kraljeve centralne komisije za proučevanje in ohranjanje umetnostnih in zgodovinskih spomenikov na Dunaju do leta 1913 in Cesarsko-kraljevega deželnega konservatorskega urada za Kranjsko v Ljubljani do leta 1919 ter izbrano gradivo institucij, ki so od leta 1920 delovale na ravni države, s portreti konservatorjev F. Stelèta, I. Kovelja in M. Zadnikarja). Drugi sklop bo predstavljal dosje samostanskega kompleksa Kostanjevica na Krki, kulturnega spomenika državnega pomena. Tretji sklop pa bo namenjen predstavitvi publikacij konservatorske službe in registra nepremične kulturne dediščine na spletu.

Strokovna vodstva: 22. (mag. Gojko Zupan) in 29. (Magda Miklavčič) september, 6. (dr. Andrej Smrekar) in 13. (mag. Gojko Zupan) oktober ob 11.00.

Benedikt

5. oktober

Turistična kmetija Kaučič, Trstenik 21

i Zgodovinsko društvo »Atlantida raj slave«, Anton Mlasko (041 964 285) in Janez Ferlinc (041 240 242)

9.00–12.00

Ekскурzija po arheološki cesti – najdišče negovskih čelad, prazgodovinske in rimske gomile

Pričetek ekskurzije bo na Turistični kmetiji Kaučič, Trstenik 21, Benedikt, pot pa se bo nadaljevala proti Zlodjevi pūši, pokopališču Benedikt, slatinskemu vrelcu, Ženjaku in najdišču negovskih čelad.

Ob znamenitih arheoloških kulturnih spomenikih bomo predstavili tudi mitološko in fantastično zgodbo ter bioenergetske točke na starih svetih krajih.

Ekскурzija bo ob vsakem vremenu, zmerne hoje s postanki bo tri ure. Če bo deževalo, bo ogled spomenikov mogoč z vozili. Organiziran bo prevoz do parkiranih vozil na kmetiji Kaučič.

Bistrica ob Sotli

29. september

parkirišče pri pošti

i Javni zavod Kozjanski park, Občina Bistrica ob Sotli, natasa.ferlinc@kp.gov.si, www.kozjanski-park.si

14.00

Popotnik, postoj!

Kamnita znamenja ob prastarih poteh so plod bogate ustvarjalnosti preteklih časov na Kozjanskem, vendar jih zaradi današnje naglice sploh ne opazimo. Kozjanski park se ponaša z osemnajstimi kamnitimi znamenji, izmed katerih jih je kar deset na območju občine Bistrica ob Sotli.

Krožno pot, dolgo okrog 8 km, bomo začeli in končali na parkirišču pri pošti v Bistrici ob Sotli. Pot nas bo vodila mimo petih kamnitih znamenj, ki jih bomo nekoliko podrobneje predstavili. Hodili bomo dve do tri ure.

Bizeljsko

3. oktober

Etnografska zbirka Marije Sušnik

i Turistično društvo Bizeljsko, Vesna Kunej, 041 970 215

19.00

Poklon Mariji Sušnik in Vladu Balonu

Marija Sušnik je poznavalka kulturne in naravne dediščine na Bizeljskem ter že nekaj desetletij zbirateljica. Njen zgled je bogatil sokrajane Bizeljskega, da so cenili in vse bolj spoštujejo svojo dediščino. Tako je Vlado Balon v okviru Turističnega društva Bizeljsko, Sekcije za ohranitev naravne in kulturne dediščine Bizeljskega poskrbel za popis dediščine in postavil stalno razstavo z naslovom Naravna in kulturna dediščina Bizeljskega, ki je na ogled na hribčku pri cerkvi sv. Lovrenca na Bizeljskem. V zahvalo obema, bomo organizirali likovno kolonijo na temo predmeti etnografske zbirke.

Bled

29. september

Cerkev sv. Martina

i Jarina Bohinj, kulturno društvo – Ars organi Sloveniae, Jurij Dobravec, 031 684 916, www.arsors.org

14.00, 15.00, 16.00 in 17.00

Orgelske stoletnice na Bledu

Orgle so vas gotovo že kdaj očarale s svojo mogočnostjo in raznolikostjo, morda tudi s tisočletno zgodovino. Nekdaj nedostopna orgelska glasba se danes s skrivnostnih balkonov katedral in cerkva širi v koncertne dvorane in glasbene šole, k ljudem, k mladim. Vseeno pa orgelski biseri glasbene, tehniške in duhovne dediščine ostajajo tesno povezani s svojim izvornim okoljem, s cerkvami, predvsem z njihovo arhitekturno-akustično in duhovno dediščino.

Dogodki so namenjeni vsem, ki jih zanimajo glasba, delovanje in zgodovina orgel. Za najavljene skupine je mogoč ogled tudi ob drugih urah.

Brengova / Cerkvenjak

28. september

Arheološki park Brengova

📍 Občina Cerkvenjak, Damjana Kmetič, 02 729 57 00, info@cerkvenjak.si

10.00

Po sledih starih Rimljanov

Na prireditvi Po sledih starih Rimljanov, ki bo potekala v Arheološkem parku, bomo поблиže spoznali življenje Rimljanov v naših krajih (2. stol. n. š.). Na urejeni sprehajalni poti skozi Arheološki park si bomo lahko ogledali rimsko gomilno grobišče s petnajstimi zelo dobro ohranjenimi gomilami. V neposredni bližini stoji tudi turistični objekt, v katerem lahko obiskovalci kupijo lokalne spominke. Prireditev bo popestrjena s krajšim kulturnim programom.

18

Brestanica

28. september

Grad Rajhenburg, Cesta izgnancev 3

📍 ZVDKS, Grad Rajhenburg, enota Kulturnega doma Krško, Občina Krško in JSKD, OI Krško

9.00–20.00

Odprtje Dnevov evropske kulturne dediščine Celodnevni program dogodkov

Grad Rajhenburg, ki stoji na skalnem pomolu, tako kot reka Sava, ki teče pod njim, že več kot trinajst stoletij povezuje velik del Slovenije ter zbližuje zahod in vzhod Evrope. Od časov gospodov Rajhenburških do časov menihov trapistov je bil grad eden izmed centrov, ob katerem so se dogajale številne zgodbe in razvijala stoletja. In tako je ostalo tudi po prenovi. Grad Rajhenburg je po obnovi zasijal v novi podobi, ki privablja številne obiskovalce. Pogledi na grad in z gradu ter vpogled v zgodbe, ki jih predstavljamo na gradu, vam bodo zagotovo ostali v spominu in vas še pripeljali nazaj.

19

V dopoldan bo obiskovalce popeljal grajski program za otroke in družine z obuditvijo sladkega poglavja grajske zgodovine. To bo odprtje čokoladnice z naslonitvijo na trapistovsko dediščino. Obudili bomo tudi spomin na manj svetla obdobja v zgodovini gradu med drugo vojno, ko je grad služil kot okupacijski in preselitveni štab za Spodnjo Štajersko.

V popoldan pa bodo obiskovalce pospremili znani in manj znani obrazi strokovnjakov iz spomeniške stroke ter obiskovalcem predstavljali številne dejavnosti, ki so nujno potrebne zato, da kulturni spomeniki, med njimi tudi grad Rajhenburg, lahko živijo in preživijo.

Osnova za učinkovito službo varovanja spomenikov je bilo imenovanje dr. Franceta Steleta za deželnega konservatorja za Kranjsko leta 1913 s sedežem v Ljubljani. Tako ima mesto Ljubljana za slovensko spomeniškarstveno službo osrednjo vlogo že vse od njenih pričetkov. Trenutno pa sodi pod teritorialno pristojnost ljubljanske Območne enote ZVKDS območje 35 občin, med njimi tudi občini Krško in Kostanjevica. Na pregledni razstavi Sto let v dobro dediščine bodo predstavljene uspešne preнове in objekti, ki so z delom konservatorjev ter ob sodelovanju lastnikov in investitorjev preživeli do današnjih dni.

Restavratordi bodo obiskovalcem približali restavratorsko znanje in večšine s priljubljeno celodnevno delavnico, tokrat vezano na freske in les.

Predstavili bomo mlade poglede na barvit mozaik spomenikov kulturne dediščine, torej nagrajence mednarodnega natečaja Fotografska izkušnja.

Brestanica

5. oktober

Grad Rajhenburg, Cesta izgnancev 3

i Kulturno društvo Svoboda Brestanica v sodelovanju s Turističnim društvom Brestanica; klativitez Janez Kamniški; družina Grčar s Turjaka; tiskar Vladimir Abram; skupina iz Doma Impoljca; Vesna Zakonjšek; rogisti iz Litije, grad Rajhenburg, enota Kulturnega doma Krško
Margareta Marjetič, 041 299 464, greta.marjetic@gmail.com

13.00–20.00

Srednjeveški dan na gradu Rajhenburg

13.00–17.00: Program delavnic: srednjeveška plesna delavnica, delavnice izdelovanja ščitov in mečev, kaligrafije, žongliranja, izdelave papirja, mošnjičkov, streljanja z lokom, hoje s hoduljami in vaje ravnotežja na hlodu, spoznavanje srednjeveškega orožja ter opreme.

17.00: Prihod grajske gospode, viteški turnir in nastop Rogistov iz Litije.

18.00: Prikaz srednjeveške pojedine in pogostitev obiskovalcev po vzoru srednjeveške pojedine.

Brežice

26. september

zbirno mesto pred Gimnazijo Brežice

i Društvo za oživitve mesta Brežice, Alenka Černelič Krošelj, 031 342 252
ali alenkack@gmail.com

18.00

Potep po 660-letnem mestu Brežice, javno vodstvo

Začetke Brežic kot urbanega naselja je mogoče postaviti vsaj v sredo 13. stoletja. Tedaj se prvič omenja brežiški grad (1249) kot sedež posesti salzburške nadškofije na robu Nemškega cesarstva ob meji z Ogrsko-hrvaškim kraljestvom. O mestu pa lahko govorimo od 18. maja 1353, ko mu je salzburški nadškof Ortolf z listino potrdil mestne pravice.

Zgodbe, ki jih lahko »govori« mesto Brežice, so prav tako zanimive kot zgodbe katerega koli drugega mesta, zato je prav, da jih poznamo tudi Brežičani, prebivalci Posavja in vsi, ki si boste vzeli čas za »mesto na brežcu«. Ogléd bosta vodili dr. Ivanka Počkar in Alenka Černelič Krošelj.

Celje

Muzej novejšje zgodovine Celje

i Jožica Trateški, 03 428 64 10, www.muzej-nz-ce.si

1. oktober

9.00–11.00

Naredi si svoj prvi klobuk

Muzejska ulica obrtnikov je v lanskem letu dobila novega mojstra. Mojstra klobučarja! Vabimo vas na brezplačno delavnico, ki bo potekala vsak dan od torika do petka po dve uri. Seznanili se boste z veščinami in umetnostjo izdelovanja klobukov, hkrati pa pod budnim očesom znanega celjskega klobučarja Željka Tomažina izdelali svoj čisto pravi klobuk. Število klobučarskih vajencev je omejeno.

3. oktober

16.00–17.30

Šuštersko popoldne

Čevljarški mojster Anton Mužič nam bo v čevljarški delavnici v Muzejski ulici obrtnikov predstavil čevljarški poklic, orodje in izdelke. Ustvarjalno šuštersko popoldne bomo aktivno nadaljevali v še vedno delujoči čevljarški delavnici Lucije Kolar. Družina Kolar je že več generacij povezana s čevljarškim poklicem. Gospa Lucija bo predstavila, na kakšen način so delo opravljali njeni predniki in kakšni so izzivi sodobne čevljarke. Število šušterskih vajencev je omejeno.

Muzej novejšje zgodovine Celje, enota Fotografski atelje
Josipa Pelikana, Razlagova ulica 5

2. oktober

9.00

Ko se fotografija obrne na glavo

V muzeju in situ bodo skupine predšolskih otrok, učencev ali dijakov spoznale bogato zapuščino velikega slovenskega fotografa Josipa Pelikana.

Celje

30. september–18. oktober

Osrednja knjižnica Celje, Muzejski trg 1a

i program Univerza za tretje življenjsko obdobje Osrednje knjižnice Celje, Slavica Hrastnik, slavica.hrastnik@knjiznica-celje.si, www.ce.sik.si/si/starejsi

17.30

Vodnjaki na Slovenskem, predavanje in odprtje razstave

Celjski fotograf in popotnik Franci Horvat bo v predavanju z diapozitivi predstavil najlepše vodnjake na Slovenskem. Danes so vodnjaki posebne vrste spomeniki in pričevalci umetnostne obrti svojega časa, nekoč pa so pomenili vir življenja – vodo. Kot ostanek načina življenja, ki ga skoraj ne poznamo več, so vodnjaki pomemben del kulturne dediščine Slovenije. Franci Horvat je v času nastanka knjige Sto vodnjakov na Slovenskem, katere avtor je, prepotoval Slovenijo po dolgem in počez in odkril zanimive vodnjake; ovekovečil jih je tudi na fotografijah.

1. oktober

Osrednja knjižnica Celje, Levstikova dvorana, Muzejski trg 1a

i Osrednja knjižnica Celje, robert.ozura@knjiznica-celje.si, www.kamra.si

12.00

Digitalizirana kulturna dediščina slovenskih pokrajin, delavnica Kamra

Delavnica je namenjena mladim raziskovalcem, ki raziskujejo kulturno dediščino in lahko za predstavitev svojega raziskovanja uporabijo tudi spletni portal Kamra. Na delavnici bomo mladim učencem pokazali, kako lahko to storijo s pomočjo uporabniškega vmesnika, ki omogoča objavo digitaliziranega gradiva. Ohranjanje kulturne dediščine z digitalizacijo je izrednega pomena, saj varuje dediščino, obenem pa vsem omogoča, da jo lahko na svetovnem spletu vidijo in razumejo. Bistvo delavnice je spodbujanje mladih, da pri svojem raziskovanju digitalizirajo objekte kulturne dediščine.

Celje

2. oktober

Zgodovinski arhiv Celje, Teharska cesta 1

i www.zac.si

12.00

Stara šara?!: Infografike

Predstavili bomo infografike, ki so jih izdelali dijaki Srednje šole za strojništvo, mehatroniko in medije v Celju. Dijaki programa medijski tehnik so se po ogledu razstave Stara šara?!: problem dolgoročne hrambe na sodobnih nosilcih informacij angažirali v pripravi infografik, katerih inspiracija je bil obisk kulturne dediščinske institucije.

Celje

30. september–11. oktober

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Celje,
Mariborska cesta 210 c

i Kulturno društvo Miha Maleš, Travica Maleš Grešak, 041 867 246,
Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Celje, STIK Laško

11.00

Umetnost na sotočju odličnosti, razstava

V jubilejnem letu 2013, ko obeležujemo 110-letnico rojstva Mihe Maleša, »slikajočega pesnika«, čigar umetniška zapuščina sodi med največje ustvarjalne opuse 20. stoletja na Slovenskem, vas vljudno vabimo na ogled razstave z naslovom Umetnost na sotočju odličnosti. Predstavljena bodo dela Mihe Maleša in Bojana Krauta. Razstava bo prilagojena za obiskovalce z motnjami vida in bo na ogled ob ponedeljkih od 12.00 do 18.00, ob sredah in petkih pa od 8.00 do 11.00. Za organizirane skupine je ogled razstave po predhodni najavi mogoč tudi zunaj navedenih ur.

Cerklje na Gorenjskem

28. september

Kulturni hram Ignacija Borštnika, Trg Davorina Jenka 13

i Unesco klub Cerklje, Daniela Močnik, 040 566 819, daniela.mocnik@guest.arnes.si, www.unesco-klub-cerklje.si

19.00

Ženska v umetnosti

Josipina Urbančič Turnograjska, prva slovenska pesnica, pisateljica in skladateljica, prihaja med nas ob 180. obletnici njenega rojstva kot glasnica ženske senzibilnosti in zagovornica pravic človeške nepotvorjenosti. Pričevanja z literarnega prizorišča 19. stoletja bo ob glasbeni spremljavi akademske kitaristke in koncertne pevke Mateje Skelo interpretirala avtorica treh biografij o Josipini Turnograjski dr. Mira Delavec z aktualnim sporočilom: »Moč vsakega naroda je v umetnosti besede.«

Cerknica

2. oktober

Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica, Partizanska cesta 22

📍 NEC Cerknica, Lili Mahne, lili.mahne@siol.net

19.00

Dediščinske skupnosti v Cerknici se predstavijo

Predavanje z razstavo o delovanju dediščinskih skupnosti ob Cerkniškem jezeru. Predstavniki dediščinskih skupnosti bodo predstavili svoje izkušnje in jih popestrili s kulturnim programom in degustacijo izdelkov iz lokalne samooskrbe. Razstava izdelkov kulturnega ustvarjanja in vtisov iz dela in dogodkov bo na ogled do konca DEKD, do 5. oktobra 2013.

Cerkno

Cerkljanski muzej, Bevkova ulica 12

📍 Cerkljanski muzej, Mestni muzej Idrija – muzej za Idrijsko in Cerkljansko, milojka.magajne@muzej-idrija-cerkno.si
www.muzej-idrija-cerkno.si, Filatelistično društvo Idrija

27. september

18.00

Prireditev ob izdaji maksimum karte z osebno pošto znamko in priložnostnim poštnim žigom ob 70-letnici Partizanske bolnišnice Franja ter priložnostna filatelistična razstava

Letošnje leto je za Partizansko bolnišnico Franja v več pogledih jubilejno. Decembra bo minilo 70 let, odkar je bolnišnica v soteski Pasice sprejela v svoje zavetje prve ranjence. Spominjamo se tudi 100-letnice rojstva dveh njenih najbolj zaslužnih zdravnikov, ustanovitelja in prvega upravnika bolnišnice dr. Viktorja Volčjaka in njegove naslednice dr. Franje Boje Bidovec. Januarja letos je minilo že 50 let, odkar Mestni muzej Idrija skrbi za ta izjemni spomenik slovenske kulturne dediščine.

📍 Cerkljanski muzej, Mestni muzej Idrija – muzej za Idrijsko in Cerkljansko, milojka.magajne@muzej-idrija-cerkno.si,
www.muzej-idrija-cerkno.si

4. oktober

18.00

Podobe Cerkljanske, 35 let Cerkljanskega muzeja, odprtje občasne razstave

Z razstavo želimo obeležiti spomin na 1. oktober 1978, ko je bil oddelek v Cerknem odprt in predstaviti življenje na Cerkljanskem v sedemdesetih letih 20. stoletja, to je v času, ki je bilo v tem prostoru gospodarsko in družbeno prelomno. Bogato fototeko iz tistega časa, ki jo hranimo v muzeju, bomo letos v veliki meri digitalizirali. Izbor fotografij, filmskega gradiva in predmetov iz tistega obdobja bomo dopolnili s posnetki današnjega utripa Cerkljanskega. Člani Foto Kluba Cerkno bodo dokumentirali današnjo podobo Cerkljanskega. V katalog razstave bomo vključili intervjuje z izbranimi posamezniki, v katerih se spominjajo tistega obdobja.

Črna vas

30. september

zbirno mesto pred Zadrudnim domom Barje,
Ižanska cesta 305

i Mestna občina Ljubljana, maruska.markovic@ljubljana.si in ZVKDS,
Območna enota Ljubljana

16.00–20.00

Čari Črne vasi in Ljubljanskega barja, sprehod

Črna vas je najmlajša kolonija na Ljubljanskem barju. Prve poselitve tega prostora beležimo šele od leta 1825. Sprehod skozi Črno vas do Lip bo pričaral lepote Ljubljanskega barja, spoznali bomo dediščino tega območja in opazovali, kako sta razvoj in novi čas zarezala v nekoč urejeno naselje. Sprehod po Črni vasi bosta vodili Maruška Markovičič (Mestna občina Ljubljana) in Andreja Bahar Muršič (ZVKDS, OE Ljubljana).

V mesto oziroma do izhodišča se bomo vrnili z mestnim avtobusom št. 19B. Sprehod bo ob vsakem vremenu.

Dolnja Bistrica, Črenšovci

22. september

Dolnja Bistrica 89

i mag. Karolina Godina in ZVKDS, Območna enota Maribor, Srečko
Štajnbaher, 02 228 48 11

14.30

Prireditev na Godinovi domačiji

Ob tej priložnosti bomo odkrili spominsko ploščo in predstavili spominsko sobo, posvečeno Jožefu Godini. Domačija Maistrovega borca, duhovnika in publicista je bila v zadnjih letih obnovljena v sodelovanju z Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območno enoto Maribor. Obnova domačije, ki ima status kulturne dediščine, je primer dobre prakse sodelovanja med lastniki, stroko in izvajalci del.

Domžale

2. oktober

Osnovna šola Venclja Perka Domžale, Ljubljanska cesta 58 A

📍 Nataša Vrhovnik Jerič, Štefka Zore

8.20–13.00

Kulturna dediščina nas bogati

Učenci bodo raziskovali in spoznavali kulturno dediščino mesta Domžale (slamnikarstvo, življenje v preteklosti, ljudske pesmi, pripovedništvo, staro besedje).

V šolo bomo povabili goste, ki bodo učencem pripovedovali o kulturni dediščini.

Zbrano gradivo bomo razstavili in kasneje objavili v brošuri.

28. september–12. oktober

Knjižnica Domžale, Cesta talcev 4

📍 www.knjiznica-domzale.si

pon.–pet. 8.00–19.00, sob. 8.00–13.00

Pridih starih časov, razstava

Retrospektiva del, ki so nastala v okviru projekta Moja ulica, predstavlja raznolik mozaik preteklih dni – s poudarkom na varovanju in ohranjanju bogate kulturne dediščine. Na zanimiv način povezuje zgodovino, razvoj, kulturni utrip ter življenje ljudi posameznih krajev, soustanoviteljic knjižnice: Domžale, Lukovica, Mengeš, Moravče in Trzin: Življenje in delo prof. Tineta Orla, Kolodvorska cesta v Domžalah, Janez Trdina in naši kraji v njegovem času, Krašnja skozi čas in Rokodelci Moravske doline.

Dutovlje

4. oktober

Bunčetova domačija

📍 Društvo Univerze za tretje življenjsko obdobje Kras iz Sežane, nadja.
mislej-bozic@guest.arnes.si

18.00–20.00

Po sledah aleksandrink in služkinj po Krasu, Brkinih in Vipavskem, igra in razstava

Tako kot iz drugih delov Primorske je tudi z območja Krasa, Brkinov in Vipavskega dekleta in žene vodila pot za kruhom. Da bi preživele svoje družine in domačije, so šle vse do daljnega Egipta, kjer so predvsem v drugi polovici 19. stoletja služile pri premožnih evropskih družinah kot varuške, dojlje, kuharice, sobarice in drugo. Njihove življenjske usode so raziskovali člani etnološkega študijskega krožka Društva Univerze za tretje življenjsko obdobje Kras iz Sežane, ki jih vodi mentorica Marjeta Malešič. Članice se nam bodo predstavile z zaigranim nastopom domačink s Krasa, ki so služile v Italiji. Na ogled bo tudi tematska razstava.

Grahovo ob Bači

5. oktober

Športno igrišče na Grahovem ob Bači

- ❶ Krajevna skupnost Grahovo ob Bači, Občina Tolmin, Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja, Društvo Baška dediščina, alenka.zgaga@gmail.com, drustvobaskadediscina.nvoplanota.si

10.00

Voden pohod po tematski poti

15.00

Proslava ob 65-letnici snemanja filma Na svoji zemlji

Oktober 2012 je v Baški grapi na Grahovem ob Bači, na Koritnici in bližnji okolici zaživela tematska pot Na svoji zemlji, ki je spomin ustvarjalcev in domačinov na čas snemanja prvega slovenskega celovečernega igranega filma Na svoji zemlji spletla v dragocen mozaik. To je prva tematska pot v Sloveniji, posvečena filmu. Letos mineva 65 let, odkar so film prvič predvajali. S svojo sporočilnostjo, da Slovenci v odločilnih trenutkih znamo najti skupno pot, je danes enako aktualen, kot je bil ob nastanku. Poklonili se mu bomo na slovesnosti in pokazali, kako se dediščina filma povezuje z Baško grapo in tamkajšnjimi ljudmi.

Hajdina

1. oktober

Občina Hajdina, Zgornja Hajdina 44 A

- ❶ Oddelek za Umetnostno zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Mariboru (Polona Vidmar, polona.vidmar@um.si), Občina Hajdina, Osnovna šola Hajdina, Župnija sv. Martin Hajdina, Turistično društvo Mitra Hajdina

18.00

Odprtje razstave o divjih in zelenih možeh

Likovne delavnice za osnovnošolce, ki so junija 2012 potekale ob preigravanju obočnih konzol starega prezbiterija župnijske cerkve svetega Martina na Hajdini v organizaciji Oddelka za umetnostno zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, sta ob podpori osnovnošolskih mentorjev izvedla Lucija Smodiš in Gorazd Bence. Darežljivost okamenelih demonov, pošasti in spak je odstrla fantastični imaginarij, ki ga nadvse neomadeževanega še premorejo osnovnošolci. Svoje skrite strahove so ulovili v gmoto gline in jim tako nadeli ukročen obraz, podobo za zrenje. Nadvse prepričljivo in spretno so spajali oblike iz rastlinskega in živalskega sveta s človeško podobo, nastale oblike pa presenetljivo niso daleč od nenavadnosti srednjeveških divjih in zelenih mož.

Idrija

1. oktober

Osnovna šola Idrija, Lapajnetova ulica 50

📍 Mestni muzej Idrija – muzej za Idrijsko in Cerkljansko, darko.viler@muzej-idrija-cerkno.si, www. muzej-idrija-cerkno.si

18.00

Konservatorsko-restavratorski posegi v cerkvi sv. Marije Magdalene na Gorah nad Idrijo, predavanje mag. Anite Kavčič Klančar, iz cikla Muzejski večeri

V letu 2012 so bile pod okriljem ZVKDS, Restavratorskega centra, v okviru popotresne prenove v cerkvi sv. Marije Magdalene na Gorah nad Idrijo odkrite in restavrirane stenske poslikave na oboku prezbitorija, oboku cerkvene ladje ter na slavoločni steni. V osnovi gotška cerkev je bila v baroku večkrat predelana. Sondiranja beležev in ometov, ki so bila izvedena v letu 2012, so pokazala, da se v ladji skrivajo zanimive baročne poslikave, v prezbitoriju pa gotška polihromacija reber in sklepnikov. Restavrirane baročne poslikave v ladji, ki prikazujejo življenje Marije Magdalene, kažejo stilno in ikonografsko podobnost s poslikavami v cerkvi v Spodnji Idriji, ki jih je naslikal znameniti idrijski kartograf, zemljemerec in slikar Jožef Mrak. Restavriran križnorebrasti obok v prezbitoriju pa nas vrača v 16. stoletje, v čas prvotne gradnje in gotške poslikave prezbitorija.

Idrija

2. oktober

stavba Frančiškovega jaška, Bazoviška ulica 2

📍 Mestni muzej Idrija – muzej za Idrijsko in Cerkljansko, anton.zelenc@muzej-idrija-cerkno.si, www. muzej-idrija-cerkno.si

17.00

120 let črpalke Kley, javno vodstvo

Drugi najstarejši in največji rudnik živega srebra na svetu je spadal med vodilna evropska podjetja in do konca prve svetovne vojne tudi med tehnično najboljše opremljene rudnike v Evropi.

Dviganje in črpanje jamske vode zavzema v zgodovini tehnike, še posebno pa v rudarstvu, nadvse elitno mesto.

Črpalčka Kley je največji ohranjen stroj rudnika živega srebra, pogonski stroj je največji ohranjen parni stroj v Sloveniji in verjetno tudi v Evropi. Prikazuje srednjeevropsko strojogradnjo ob koncu 19. stoletja in ima zato širši pomen. Parno črpalčko je leta 1893 izdelala znana tovarna E. Skoda Pilsen (Plzen). Restavrirana črpalčka je postavljena »in situ«.

Idrija

3.–27. oktober

Mestni muzej Idrija, grad Gewerkenegg, Prelovčeva ulica 9

📍 Muzejsko društvo Idrija, Mestni muzej Idrija, martina.rzs.idrija@s5.net, anton.zelenc@muzej-idrija-cerkno.si, www.muzej-idrija-cerkno.si

18.00

Mejniki idrijske zgodovine

Vabimo vas na predstavitev predloga Muzejskega društva Idrija za zaznamovanje najpomembnejših mejnikov idrijske zgodovine. Arhitekt Silvij Jereb bo predstavil zamisel reliefno izdelanih plošč, postavljenih na Mestnem trgu v Idriji. Kot prvega med mejniki bi postavili napis »Dediščina živega srebra. Almadén in Idrija« o vpisu dediščine na UNESCO Seznam svetovne naravne in kulturne dediščine.

5. oktober

Antonijev rov, Kosovelova ulica 3

📍 martina.rzs.idrija@s5.net, www.rzs-idrija.si

15.00

Obiščimo hudomušnega škrate Perkmandlca

Ob zanimivi pripovedi jamskega škrate Perkmandlca bo pred vami oživela zgodovina idrijskega rudnika v novi videopredstavitvi. Skrivnostna črna vrata se bodo ob čarobni besedi SREČNO odprla in skupaj z vodnikom boste vstopili v skrivnostno podzemlje, kjer še danes prebiva jamski škrate Perkmandlc.

Ilirska Bistrica

13. september

Društvo UTŽO Ilirska Bistrica, Kidričeva ulica 15

📍 Nevenka Tomšič, utzo.ilb@gmail.com

18.00

Po Bistriškem – lahkih nog naokrog, predstavitev

Svet pod Snežnikom, ob reki Reki in Brkinih: Ljudje in dežela. Od gradišča do gradišča. Od zvonika do zvonika. Od pomnika do pomnika. Z vami se bomo sprehajali v besedi in sliki.

Izola

2. september–5. oktober

Mestna knjižnica Izola, Ulica OF 15

Špela Pahor, 031 369 283, www.izo.sik.si

9.00–18.30

Škoromati

Ljubica Žvab iz kreppapirja oblikuje rdeče, modre in bele rože, ki krasijo velike špičaste kape škoromatov – značilnih brkinskih ljudskih pustnih likov. Iz lesa, papirja in kožuhoval izdeluje tudi pomanjšane škoromate. S tem skrbi za ohranjanje tradicije pustne dediščine Brkinov. Iz papirja izdeluje tudi majhne bele poročne šopke, s katerimi so si ženi nekoč okrasili praznične suknjiče.

Piranske hiše

Predmetna učiteljica Barbara Kožar iz Pirana se že nekaj let ljubiteljsko ukvarja s fotografijo. Na filmski trak beleži predvsem spreminjajočo se arhitekturno dediščino Pirana in njegovega ruralnega zaledja.

Punčke iz cunj

Lijana Perko, oblikovalka in šivilja, nas vabi v svet pravljič in domišljije. Na ogled bo postavila zbirko pajacev, punčk iz cunj, lutk s čipkastimi oblekicami in mnogo drugih v tkanino odetih igrač, ki se odpravijo na potep v naša srača in domove.

Lijana Perko želi tudi nam ponuditi svoj vpogled v preteklost, ko so matere in babice iz skromnih zalog za svoje otroke izdelovale lutke ali živalce iz blaga, ki jih je bil vesel vsak deček ali deklica.

Lesene pustne maske

Dušan Štrancar je rezbar samouk. Prvo masko je izdelal po naključju, ko so si škoromati sposodili staro masko hrušiških škoromatov iz Etnografskega muzeja v Ljubljani. Takrat je prijel za preprosto dleto in ugotovil, da oblikovanje iz lesa ni težko.

Tako že skoraj dve desetletji izdeluje tradicionalne lesene maske za hrušiške škoromate, vendar samo za potrebe škoromatije – svojih mask ne prodaja. Tako njegova lesena naličja, ki upodabljajo like starodavnega običaja pustovanja ali škoromatije, vsako leto ob pustu zaživijo v njegovi domači vasi Hrušici. Nosijo jih škoromati z zguonci, ti zeleni, ti kmečki in drugi pustni liki. Dušan Štrancar je do zdaj izdelal že več kot šestdeset obličij, kakor maskam pravijo v hrušiškem govoru.

Dediščina mojega kraja, knjižna uganka za osnovnošolce

Ob reševanju knjižne uganke Dediščina mojega kraja bodo učenci s pomočjo knjig in interneta spoznavali arheološka najdišča, kulturne spomenike ter zgodovino ribje predelovalne industrije in ladjedelstva v Izoli. Uganko je pripravila arheologinja, mladinska knjižničarka in pravljičarka Nives Kaligarič.

Lutke v nekdanji nošnji

Pred davnimi časi je za devetimi gorami, za devetimi jezери in sedmimi gozdovi živela deklica, ki je imela samo eno platneno oblekico in majhen pokrpan predpasnik. Tako so se začenjale naše pravljičice ... Vendar vse niso bile le plod domišljije. Nekatere povesti so opisovale tudi ljudi, ki so resnično živeli. Liljana Perko s svojim delom obuja spomin na nekdanje čase in takratno nošnjo.

Lutke ustvarja iz naravnih materialov. Z njimi skuša predstaviti nekdanjo nošnjo v vseh njenih različicah. Dovzetna je za podrobnosti, zaradi česar je vsaka njena lutka tako edinstvena.

18. september ob 19.00

Čitalnica Mestne knjižnice Izola

i Špela Pahor, 031 369 283, www.izo.sik.si

Istra v peti ljudski pesmi

Vabimo vas na večer istrske ljudske glasbe. Pela bo gospa Vanda Škerk iz Sečovelj, pedagoginja in ohranjevalka ljudskega izročila slovenske in hrvaške Istre. Kot pevka ljudskih pesmi se je uveljavila že v legendarni skupini Istranova. Na kitari jo bo spremljal Brane Kosec.

26. september ob 19.00

Čitalnica Mestne knjižnice Izola

Od Atila do Rexa – stare istrske štorije, pripovedovalski večer za odrasle

Kristina Menih iz Izole, pisateljica, pravljničarka, novinarka, publicistka, zapisovalka in zbirateljica življenjskih zgodb, nas bo v tem večeru z ljudskimi zgodbami popeljala v magični svet istrske preteklosti – od Atila do Rexa.

1. oktober ob 17.00

Pravljlična soba Mestne knjižnice Izola

Prisluhnimo starim istrskim pravljicam

Otroci od četrtega leta dalje bodo lahko prisluhnili starim istrskim pravljicam, ki so jih v petdesetih letih 20. stoletja na našem območju zapisali nekateri člani raziskovalne ekipe pod vodstvom slovenskega etnologa Borisa Orla. Terenske zvezke z originalnimi zapisi hranijo v etnološki zbirki Pokrajinskega muzeja v Kopru. Pravljice bo pripovedovala etnologinja, bibliotekarka in pravljničarka Špela Pahor.

3. oktober ob 19.00

Čitalnica Mestne knjižnice Izola

Zgodbe navadnih ljudi

Srečali se bomo z Darijem Gregoričem, ljubiteljskim etnologom ter velikim poznavalcem šeg in navad ter preteklosti v Istri. Pripovedoval nam bo zgodbe, povezane z življenjem v istrskih vaseh in mestih, ki jih je slišal od domačinov in jih stroka do zdaj še ni zabeležila.

4. oktober, 10.00–11.00

Čitalnica Mestne knjižnice Izola

i VDC Sonček, Irena Trinka Kramar, 041 476 163, www.soncek.org/centri/center-soncek-koper/

Dva dni v letu, lutkovna predstava

Lutkovna predstava z naslovom Dva dni v letu je v celoti delo uporabnikov Varstveno delovnega centra Sonček Koper. Seveda so pobudo in pomoč pri izvedbi prispevali zaposleni v Centru Sonček Koper.

Navdih za scenarij so črpali v bogati tradiciji pripovedovanja zgodb in lutkarstva. Invaliden ali zdrav človek hodi po poti k nekemu cilju – v tej zgodbi k babici. Na poti se veliko dogaja, srečujejo se osebe in zdi se, da je dogajanje brezciljno. Zgodba, ki prinaša tudi nekaj humorja, razburjanja, zaljubljenosti in veliko zabave, se na začetku dotakne tudi sodobnega načina življenja družine, v kateri so starši ločeni.

Javorje pri Turjaku

5. oktober

Mohorjeva domačija, Javorje 1

📍 Area GEA zavod za razvoj in izobraževanje, nalmahne@gmail.com

9.00–12.00

Z novimi materiali v dobrobit dediščine

Na ustvarjalni delavnici bodo udeleženci spoznavali možnosti uporabe tradicionalnih in novih materialov ter tehnik za obnovo dediščine. Na spremljajoči razstavi bomo predstavili rezultate letošnjih ustvarjalnih delavnic za otroke in odrasle v dediščinskih skupnostih v KS Podlipa, Hrastovlje in Cerkniško jezero. Na prireditve so posebej vabljeni starši z otroki in učitelji.

Jesenice

📍 www.knjiznica-jesenice.si; www.gornjesavskimuzej.si

Tovarne propadajo, prijetni spomini ostajajo

Spominska dneva bosta posvečena zbiranju spominov na tovarne nekdanje in danes. Zapisali, skenirali, fotografirali in dokumentirali bomo spomine, ki jih bodo obiskovalci prinesli s seboj.

Občinska knjižnica Jesenice, Trg Toneta Čufarja 4

26. september

14.00–19.00

Dan bomo sklenili s prikazom filma Industrializacija Kranja in predstavitevijo teh vsebin na domoznanskem portalu Kamra.

Kolpern na Stari Savi, Fužinska cesta 2

27. september

14.00–19.00

Spominski dan bomo zaključili z muzejskim večerom. Glasbeni program pripravljamo v sodelovanju z OI JSKD Jesenice.

Kal pri Pivki

4. oktober

Šobčeva domačija, Kal 18

i Zavod Šobčeva domačija v sodelovanju z zavodom Rihtarjeva domačija, 031 380 372

18.00

Spomin na Jakoba Žnidaršiča

Predstavili bomo Jakoba Žnidaršiča, šolnika, fizika in matematika, folklorista, literarnega zgodovinarja in publicista, ki se je rodil 2. julija 1847 na Šobčevi domačiji, umrl pa je 3. oktobra 1903 v Sarajevu. Žnidaršič je leta 1882 postal profesor na Veliki gimnaziji v Sarajevu in nato tam učil do smrti. Bil je pobudnik, ustanovitelj in prvi predsednik Slovenskega omizja, prve slovenske družbe v Sarajevu ter v Bosni in Hercegovini (ustanovljene leta 1895). Ta prva slovenska organizacija v Bosni in Hercegovini je združila slovenske učitelje, finančne in druge vladne uradnike ter nekatere poslovneže, ki so v tistem času živeli v Sarajevu.

Koper

Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper/Biblioteca centrale Srečko Vilhar Capodistria, Oddelek za mlade bralce, Verdijeva ulica 2

i Laura Chersicola, www.kp.sik.si

23. september–5. oktober

pon.–pet. 9.00–19.00, sob. 9.00–13.00

Potujoča razstava o spletnem portalu KAMRA

Razstava je v letu 2013 potovala po splošnih knjižnicah Obalno-kraškega območja, gostovala je v Kulturnem domu v Sežani, Srednji šoli v Sežani, Narodni in študijski knjižnici v Trstu ... Z razstavo o spletnem portalu KAMRA si želimo kulturno dediščino Slovenije približati mladim obiskovalcem knjižnice in njihovim staršem.

1. oktober

11.00

Predstavitve spletnega portala KAMRA

KAMRA je spletni portal digitalizirane dediščine Slovenije in eden od portalov, s katerim se knjižnice vključujemo v digitalno dobo. Portal bomo predstavili učencem Osnovne šole Koper in njihovim spremljevalcem. Sprehodili se bomo po domoznanskih vsebinah našega območja in se pogovarjali o možnostih sodelovanja ter uporabe portala v učnem procesu.

Kostanjevica na Krki

5. oktober

Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki, Grajska cesta 45

i Helena Rožman, 07 498 81 40, helena.rozman@galerija-bj.si,
www.galerija-bj.si

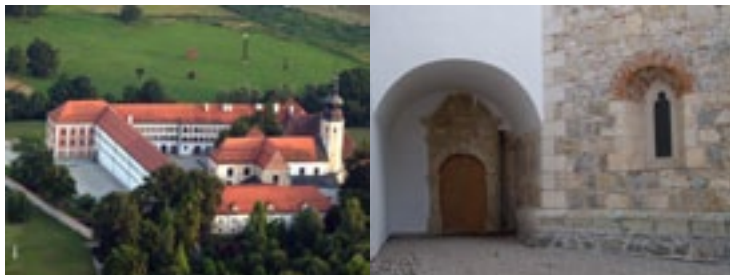
10.00 in 11.00

Kostanjeviška dediščina med včeraj in jutri

Kostanjevica na Krki spada med naselja, ki so v zavesti Slovencev zasidrana prav zaradi izjemne kulturne dediščine, pa najsi gre za staro mestno jedro na otoku reke Krke, nekdanji cistercijanski samostan Fons Beatae Mariae ali pa Galerijo Božidar Jakac z njenimi bogatimi umetnostnimi fondi in likovnimi razstavami. Tako je dr. France Stele že v tridesetih letih prejšnjega stoletja v nekdanjem samostanu izvedel prva restavratorskozaščitna dela, prostor nekdanje samostanske cerkve z njenimi gotskimi arhitekturnimi detajli pa uvrstil med naše najpomembnejše kulturne spomenike s prehoda romanike v gotiko.

10.00: Arhitekturni poudarki v nekdanjem cistercijanskem samostanu, ustvarjalna delavnica z Aljo Fir in dr. Heleno Rožman

11.00: Voden sprehod po starem mestnem jedru Kostanjevice na Krki z dr. Heleno Rožman

Kranj

25. september

Mestna knjižnica Kranj, Gregorčičeva ulica 1

i jana@kr.sik.si, www.mkk.si

14.00–19.00

Tovarne propadajo – spomini ostajajo

V prejšnjem stoletju so bila gorenjska mesta pomembna industrijska središča, na prelomu iz 2. v 3. tisočletje pa se je vse spremenilo. Toda spomini ostajajo.

Spominski dan bo posvečen zbiranju spominov na gorenjske tovarne nekdanj in danes. V Mestni knjižnici Kranj bomo spomine, ki jih bodo obiskovalci prinesli s seboj, zapisovali, skenirali, fotografirali in dokumentirali od 14.00 do 19.00.

Dan bomo sklenili ob 19.00 s predstavitvijo zgodb o gorenjskih tovarnah, krajih in ljudeh na domoznanskem portalu Kamra ter s prikazom filma Industrializacija Kranja.

Kranj

28. september–5. oktober

ZVKDS, Območna enota Kranj, Tomšičeva ulica 7

i Zavod za turizem Kranj, manca.bezek@tourism-kranj,
www.tourism-kranj.si

pon. in pet. 9.00–12.00; sre. 9.00–12.00, 14.00–16.00

Kje sem stala, fotografska razstava Urše Nine Cigler

Staro mestno jedro Kranja je zaradi svojih zgodovinskih, kulturnih in naravnih znamenitosti ter zaradi tehniške dediščine že od leta 1983 zaščiten kot kulturni spomenik. Razstava Kje sem stala bo s fotografijami mestnih detajlov nagovarjala gledalce, naj se aktivno vključijo ne samo v umetniško doživljanje, temveč tudi v odkrivanje mestnih znamenitosti. Pri vsaki fotografiji bodo namreč lističi in pisalo ter skrinjica, v katero bo obiskovalec oddal svoj odgovor na vprašanje Kje sem stala, ko je bil fotografiran posamezen motiv. Na žrebanju ob koncu razstave bodo izmed pravih odgovorov izžrebani trije obiskovalci. Za nagrado bodo prejeli komplet natisnjenih, označenih in podpisanih fotografij iz razstave. Razstava prispeva k ozaveščanju prebivalcev in obiskovalcev mesta o njegovi vrednosti, s tem pa tudi k varovanju in ohranjanju naše skupne kulturne dediščine.

Kranj

1. oktober

Gorenjski muzej – grad Khislstein, Tomšičeva ulica 44

i Jelena Justin, www.gorenjski-muzej.si

17.00

Poslikano pohištvo na Gorenjskem, strokovno vodstvo (mag. Tatjana Dolžan Eržen)

Obiskovalci so po javnem vodstvu po razstavi vabljeni tudi na delavnico, kjer bo mag. Irena Jeras Dimovska prikazala enega od najzahtevnejših postopkov barvnega dopolnjevanja poškodb, barvno retuširanje.

Gorenjski muzej – Ullrichova hiša, Tomšičeva ulica 42

i Irena Jeras Dimovska

18.00

Delavnica barvnega dopolnjevanja poškodovanih umetnin

Gorenjski muzej letos praznuje 60 let delovanja. Konservatorsko-restavratorska delavnica je pomemben člen v verigi ohranjanja dediščine, zato se bomo tokrat spoznali s poklicem konservatorja-restavratorja in z enim od najzahtevnejših postopkov barvnega dopolnjevanja poškodb, z barvnim retuširanjem. Število udeležencev je omejeno, zato so potrebne predhodne prijave do 16. septembra 2013.

Kranjska Gora / Bled, Gorje in Radovljica

30. september–4. oktober

i Center za trajnostni razvoj podeželja Kranj
vlasta.jursak@ctrp-kranj.si, www.ctrp-kranj.si, Karin Lavin,
lavin@siol.net, www.karinlavin.com

Dediščina kot odprto učno okolje mladih

Z navajanjem mladih na učenje iz dediščine veliko naredimo za njeno ohranjanje.

Odprto učno okolje pomeni učenje zunaj štirih sten in vključevanje dediščine v šolske programe. V okolju hitro najdemo teme učnih programov in kurikulumov. Teme, ki v učilnici delujejo abstraktno, tako umestimo v živo okolje. S tem otroke navajamo na učenje/črpanje znanja iz dediščine, navajamo jih na iskanje in prepoznavanje izzivov za učenje, raziskovanje in generiranje novih idej ob čutečem odnosu do okolja ter gradimo povezanost mladih z domačim okoljem.

Vabimo šole in vrtce, da se nam pridružijo na predstavitvah novih pristopov poučevanja z vključevanjem dediščine za učitelje šol in strokovne delavce vrtcev:

Bled, Vrtec Bled (mentor Karin Lavin) – 1. oktober ob 14.00

Gorje, OŠ Gorje (mentor Jakob Šubic) – 4. oktober ob 14.00

Kranjska Gora, OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora (mentor Karin Lavin) – 30. september ob 14.00

Kranjska Gora, OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora (mentor Jakob Šubic) – 3. oktober ob 14.00

Radovljica, OŠ Antona Janše Radovljica (mentor Karin Lavin) – 2. oktober ob 14.00

Prijave zbiramo do 25. septembra.

Krško

26. september

Mladinski oddelek Valvasorjeve knjižnice Krško,
Cesta krških žrtev 26

i polona@knjiznica-krsko.si, www.knjiznica-krsko.si

10.00

Zgodba o knjigi

V Posavju imata svoje korenine Jurij Dalmatin in Adam Bohorič, ki sta oblikovala slovensko zgodovino, jezik in pisano besedo. V knjižnici bomo zato pripravili srečanje za osnovnošolce, na katerem bodo ti spoznavali bogato preteklost pisane besede, razvoja knjig in knjižničarstva predvsem v zadnjih 100 letih. Pripravili bomo tudi priložnostno razstavo starejšega knjižnega gradiva.

Krško in Brestanica

27. in 28. september

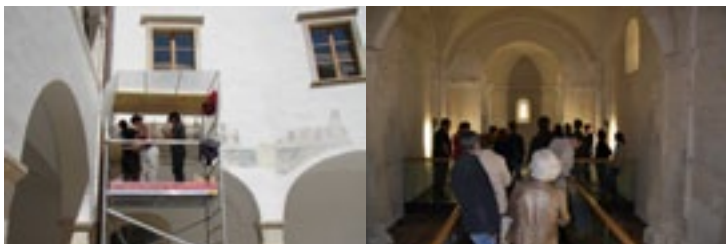
Krško: Mencingerjeva hiša in Mestni muzej Krško ter
Brestanica: grad Rajhenburg

i Mestni muzej Krško in grad Rajhenburg, enoti Kulturnega doma Krško, ZVKDS, Restavratorski center Slovenije in Območna enota Ljubljana, Gnom, d. o. o. ob podpori Ministrstva za kulturo
Alenka Černelič Krošelj, 051 475 675,
alenska.cernelic.kroselj@mestnimuzejkrsko.si

9.00–15.30

**Konservatorsko-restavratorske delavnice 2013, drugi del:
freske in les**

Tokratni sklop delavnic je tematsko povezan s predstavitvijo restavrirane freske s podobo Marije Pomočnice na fasadi Mencingerjeve hiše in obdelavo različnih vrst lesa, predvsem raznovrstnih okvirjev za likovna dela. Brezplačne delavnice so namenjene tistim, ki želijo spoznati strokovno delo z dediščino, tistim, ki si izbirajo poklic ali se želijo prekvalificirati, ljubiteljem in profesionalcem, prostovoljcem in vsem, ki bodo želeli sodelovati v procesu kakovostnega gospodarjenja z obnovljenimi spomeniki, kar v kontekstu ohranjanja vključuje tudi: ustrezno izvedbo konstrukcij, rabo avtentičnih gradiv in obdelavo v historičnih tehnikah.
Podroben program najdete na: www.mestnimuzejkrsko.si in www.gradrajhenburg.si.

Krško

29. september

zbirno mesto Mestni muzej Krško, Valvasorjevo nabrežje 4

i Mestni muzej Krško, enota Kulturnega doma Krško, JSKD OI Krško in Slovensko etnološko društvo
Alenka Černelič Krošelj, 051 475 675
alenska.cernelic.kroselj@mestnimuzejkrsko.si

15.00–17.00

Pohod na krški grad, mala šola etnologije

Krški grad je bil več kot tisočletje pomemben del mesta. V 19. stoletju je počasi izginil, ostali pa so številni kamni tako po mestu kot ob poti na grad. Grad poznamo predvsem po upodobitvi Janeza Vajkarda Valvasorja, ki je v mestu pod njim umrl jeseni 1693.

Z delavnico, ki jo vodita Alenka Černelič Krošelj in dr. Helena Rožman, bomo zaznamovali 320. obletnico smrti Janeza Vajkarda Valvasorja ter 100. obletnico profesionalne skrbi za nepremično dediščino na Slovenskem. Dediščino bomo prepoznavali in se ob tem tudi pogovarjali, kako jo sploh lahko varujemo – tudi z zgodbami o krajih, ki jih bomo opazovali na poti.

30. september

Qulandija Krško

i Zveza kulturnih društev Krško, Mirjana Marinčič, mirjancka@gmail.com

17.00

Pozabljeni kulturni spomeniki

Ljubiteljski fotografi naših društev bodo sami ali s pomočjo krajanov poiskali in fotografirali manj znane, manj obiskane ali močno poškodovane kulturne spomenike v naši občini. Razstavo bomo postavili v trgovskem centru Qulandija v Krškem, da bo dostopna kar največjemu številu obiskovalcev.

Laško

1. oktober

Hiša generacij Laško, Savinjsko nabrežje 6

i Center starejših Hiša generacij Laško, Petra Šuster
051 436 240, 03 734 18 80

18.00

Naše korenine

S pesmijo in plesom bomo prikazali dediščino našega okolja, ki prehaja iz roda v rod, zato bo program medgeneracijsko obarvan. S prireditvijo bomo obeležili tudi svetovni dan starejših.

3. oktober

Knjižnica Laško, Aškerčev trg 4

i www.knjiznica-lasko.si

19.00

Restavrador – pristopi k reševanju kulturne dediščine, predavanje

Laščanka Simona Škorja, akademska restavratorka, je sodelovala pri projektih Restavratskega centra Slovenije, s Pokrajinskim muzejem Celje, Pokrajinskim muzejem Maribor in Narodnim muzejem, zadnja tri leta pa je stalna projektna sodelavka Narodne galerije Slovenije.

Na predavanju v knjižnici bo spregovorila o delu restavradorja-konservatorja ter o njegovem sodelovanju z drugimi strokovnjaki s področja kulturne dediščine. Konkreten način dela in posamezne postopke pa bo predstavila na štafelajni sliki Mojstra HGG z roženvenskega oltarja ter na stenskih slikah južne in glavne ladje župnijske cerkve sv. Martina v Laškem.

Ledinica pri Žireh

28. september

pri Šinkovcu

i Muzejsko društvo Žiri, 031 532 798, muzej-ziri.si

17.00

Razstava v najstarejši žirovski hiši

Šinkovcova hiša na Ledinici pri Žireh je najstarejša posvetna stavba v občini Žiri; v njej so letnice 1688, 1817 in 1837. Namen razstave je spodbuditi lokalno skupnost k dejanjem, s katerimi bi hišo zavarovali in obnovili. V času DEKD bo mogoč ogled hiše in razstave, ki prikazuje zgodovino posestva in vasi, pokaže izmere hiše, ki so jih naredili študenti Fakultete za arhitekturo pod mentorstvom prof. dr. Žive Deu (razstava risb), opiše faze gradnje in predelav ter predstavi predmete iz hiše.

Lenart

2. oktober

Center Slovenskih goric, Trg osvoboditve 9

i Zgodovinsko društvo Slovenske gorice, Muzej Zedinjena Slovenija 1848, Janez Ferlinc, 041 240 242, www.sloveskegorice.eu

14.00–17.00

Dan odprtih vrat stalne razstave Slovenske gorice v letu 1848/49

Z razstavo želimo prikazati vodilno vlogo Slovencev med Muro in Dravo za poenotenje slovenskega jezika, začetke slovenskega ljudskega in srednjega šolstva, uvedbo moderne pisave, uveljavljanje državnih simbolov in začetke gibanja za samostojno Slovenijo v letu 1848/49.

V Rotovski kleti je od 25. julija 2011 del stalne razstave, ki prikazuje prehrano in kmetijstvo v prvi polovici 19. stoletja v Slovenskih goricah.

Lendava, Murska Sobota, Gornja Radgona in Bad Radkersburg

i Društvo arhitektov Pomurja, Jernej Črvek, društvo.arhitektov.pomurja@gmail.com

Potepanje po pomurskih mestih, urbani sprehodi z ogledom arhitekturne in kulturne dediščine

Urbani sprehodi po pomurskih mestih Murska Sobota, Lendava in Gornja Radgona s sosednjim Bad Radkersburgom so približno dve uri dolgi vodeni sprehodi po mestnih središčih s spoznavanjem arhitekturnih in kulturnih spomenikov. Namenjeni so vsem, ki jih zanimajo arhitektura, urbanizem, kulturna dediščina mest in usode stavb.

Veseli bomo sodelovanja vseh vas, prebivalcev in obiskovalcev, ki ste vabljeni, da nas dopolnite s svojim poznavanjem zgodb in usod o krajih in stavbah, ki jih bomo obiskali. S seboj prinesite tudi zgodovinski material, načrte, fotografije in podobno!

Lendava, zbirno mesto Cerkveni trg, pred cerkvijo sv. Katarine, Glavna ulica; 28. september ob 10.00, vodi Robert Recek

Na sprehodu po mestu Lendavi bomo spoznavali staro mestno jedro, urbanistični razvoj mesta in njegove značilnosti, arhitekturno dediščino, spomeniško zaščitene stavbe, spremembe v oblikovanju mesta v zadnjih desetletjih ter ideje o nadaljnjem razvoju mesta. Za zaključek se lahko s še posebej zagnanimi sprehajalci odpravimo v »kolonijo«, novi del mesta Lendava, ki je nastal kot naselje belih rudarjev, njegovo urbanistično zasnovo pa je oblikoval arhitekt Novak.

Murska Sobota, zbirno mesto pred hotelom Diana; 4. oktober ob 10.00, vodijo: Jernej Červek, Andreja Benko in Tomaž Ebenšpanger

Na sprehodu po mestnem središču Murske Sobote bomo spoznali urbanistični razvoj mesta, različne predpise, ki so v preteklosti urejali gradnjo v mestu, meščanske stavbe iz obdobja secesije in historicizma, dela arh. Takácsa in arh. Novaka, sakralno arhitekturo ter mestni park.

Gornja Radgona in Bad Radkersburg, zbirno mesto na slovenski strani mostu čez Muro; 5. oktober ob 10.00 na slovenski in ob 11.30 na avstrijski strani, vodita: Aleksander Ostan na slovenski, Trixi Vreča na avstrijski strani

Na sprehodu po Gornji Radgoni in Bad Radkersburgu bomo spoznavali mestni jedri obeh naselij in ugotavljali, kako sta bili nekoč povezani kot eno mesto. Prisluhnilo bomo njuni urbani zgodovini in poskušali razumeti principe, ki so ju ustvarili. Obiskali bomo nekatere stavbe, trge in ulice v središču obeh krajev ter se seznanili tudi z njunim hitrim, a manj harmoničnim novodobnim razvojem. Ob tem se bomo srečali tudi s sledmi Radgončana Janeza Aquile, izjemnega slikarja, ki je tu deloval na prelomu iz starega v novi vek.

Lipica

5. oktober

Kobilarna Lipica

📍 05 739 15 80, info@lipica.org

14.30

V dobro dediščine naslednjih 100 let: kako zraste hrast in druge zgodbe

Pogovor pod krošnjami z Matjažem Mastnakom, univ. dipl. inž. gozd., svetovalcem za dendrologijo v Arboretumu Volčji Potok, o izjemni dendrološki dediščini Lipice in njenem obnavljanju za prihodnost, s praktičnim prikazom.

16.00

Koraki v lipiško dediščino

Na brezplačnem vodenem sprehodu po kobilarni in lipiškem posestvu bomo spoznavali večstoletno dediščino kobilarne ter zanimivosti lipiške kulturne krajine. Sprehod se bo začel z ogledom Lipikuma – muzeja lipicanca, odprtega leta 2011, ki na zanimiv način omogoča razumevanje Lipice in lipicancev drugače, kot jih pozna večina obiskovalcev. Prireditev bo vključena v sklop dogodkov ob tradicionalnem Dnevu kobilarne, ki vsako jesen obeležuje zaključek pašne sezone.

Ljubljana

Slovenski etnografski muzej, Metelkova ulica 2

SEM, Služba za komuniciranje, etnomuz@etno-muzej.si
www.etno-muzej.si

25. september

16.00–19.00

Klekljarsko popoldne, delavnica za mladino in odrasle

Dediščina je namenjena sodobnemu človeku. Velikega pomena je, kako jo sprejemamo in živimo. Spodbuja različne interpretacije, pomeni tudi ustvarjalnost, kulturni in medgeneracijski dialog.

Vse, ki vas zanima čipka, tako začetnike kot tiste, ki že znate klekljati in bi radi izpopolnili svoje znanje, vabimo na klekljarsko popoldne. Vodila ga bo Tanja Oblak, pedagoginja v kulturi.

29. september

11.00

Od domačega praga do Jeruzalema: fotografska dediščina Petra Nagliča, vodstvo po razstavi

Razstava predstavlja del bogate fotografske zapuščine ščetarskega mojstra Petra Nagliča iz Šmarce pri Kamniku. Fotografije, ki jih je Naglič posnel v času od konca 19. stoletja do skorajda šestdesetih let 20. stoletja, prikazujejo raznolike dogodke v njegovem osebnem življenju in življenju lokalne skupnosti. Govorijo tudi o njegovih popotovanjih od domačega praga v Šmarci do bližnjih in daljnih krajev v ožji in širši domovini ter tujih deželah, ki jih je obiskoval kot romar.

2. oktober

18.00

Dragocena dediščina terenskih raziskav v zbirkah SEM: Orlove ekipe, predavanje Barbare Sosič

Neutrudne skupinske raziskave Orlovih ekip med letoma 1948 in 1962 predstavljajo enega od najdragocenejših pričevanj o kmečki kulturi na slovenskem podeželju, kar jih hrani Slovenski etnografski muzej, in so bile zbrane tik pred zatonom kmečke kulture. Predstavljajo danes bolj ali manj že pozabljeno kulturno in duhovno bogastvo preprostega slovenskega človeka, ki se je zatem hitro izgubljalo v okvirih novih družbenih danosti.

19.00

SEMfonija, projekcija kratkega filma

Kratki film o SEM, avtor: Miha Vipotnik; glasba: Marjan Šijanec; produkcija: Slovenski etnografski muzej, 2013.

3. oktober

17.00

Vrata. Prostorski in simbolni prehodi življenja, vodstvo po razstavi

Vabimo vas na pot od vrat do vrat. Na razstavi o komunikacijski in simbolni vlogi te pomembne skupne dediščine človeštva spoznamo vse od najstarejših znanih vrat, ključev in ključavnic, ohranjenih v muzejskih in zasebnih zbirkah, do najsodobnejših primerkov, spregovorijo pa tudi oblikovno raznolika vhodna vrata, leseni, kamniti portal, notranja hišna vrata, vrata gospodarskih poslopj, zaporniška vrata ... Po razstavi bo vodila njena avtorica mag. Polona Sketelj.

Ljubljana

Narodna galerija, Prešernova cesta 24

i kristina_preininger@ng-slo.si

28. september

10.00

Galov klub v Narodni galeriji

Predstavili bomo dejavnosti Galovega kluba, ki v Narodni galeriji potekajo že trinajst let. Izvedeli boste, kako Gal najmlajšim obiskovalcem predstavlja umetnost, naše slikarje, muzeologijo, najpomembnejše galerijske umetnine. Predstavili bomo nove programe. Vpisati bo mogoče nove člane.

5. oktober

10.00–12.00

Kalejdoskop otroških podob, delavnica za otroke

V stalni zbirki slovenske umetnosti si bomo ogledali, kako so slikarji upodabljali otroke in kakšne so bile njihove igre. V delavnici bomo izdelovali kalejdoskop.

i Narodna galerija, kristina_preininger@ng-slo.si, Zavod Etnika

28. september

10.30–13.00

Impresionisti in drevesa, umetnostnozgodovinska, plesna in likovna delavnica za otroke

Otroci bodo z glasbo in gibom spoznali štiri slovenske impresioniste in njihova najpomembnejša dela. Po dejavnosti v razstavnih prostorih bodo lahko tudi slikali v delavnici.

Ljubljana

Sonorično gledališče Vodnikova domačija, Vodnikova cesta 65

i damjana@vodnikova-domacija.si, vodnikova-domacija.si

28. september

18.00

Milan Butina, Likovna umetnost in narava, slikarska razstava, videoprezentacija scenografij in avtorjevih TV-intervjujev

Izhodišče projekta je slikarska razstava prof. Milana Butine (1923–1999), ki nosi naslov Likovna umetnost in narava. Na njej bodo poleg avtorjevih krajinskih del, ki so bila stalnica njegove ustvarjalnosti skoraj petdeset let, predstavljena tudi druga področja njegove ustvarjalnosti. Transformacije v obravnavi krajinskih motivov v tem osupljivem časovnem intervalu so v zvezi z razstavnim projektom izhodišče za vrsto razmislekov o avtorjevi poetiki in nasploh o odnosu sodobnega – urbanega – človeka do narave. Ob njej se lahko na primer vprašamo, kaj je urbanega intelektualca gnalo, da se je h krajinski motiviki vztrajno in uporno vračal, čeprav je bilo krajinarstvo v njegovem modernističnem času deležno precejšnjih predsodkov in celo zasmehovanja.

Njegova dela bodo predstavljena v obliki klasične galerijske postavitve ter bralnega kotička, v katerem bo mogoče prelistati in raziskovati Butinovo teoretsko delo, multimedijske projekcije in raziskovalni spletni portal, obiskovalci pa se bodo lahko udeležili tudi sklopa šestih problemskih okroglih miz s pripadajočimi šestimi didaktičnimi delavnicami za otroke.

3. oktober

17.00

Zvoki in besede – uglasbimo ljudsko pripovedko

Program z delavnico je namenjen otrokom od 5. do 12. leta. Otroci bodo v svet ljudskega pripovedništva vstopili s pomočjo nekaterih značilnih ljudskih zvočil, s katerimi bodo slišano ljudsko pravljico tudi glasbeno in gibno interpretirali. Sledila bo delavnica izdelovanja zvočil iz naravnih materialov.

Ljubljana

i Otroški kulturni center ETNIKA, Mojca Leben Milavec, etnika@siol.net

več lokacij po Ljubljani

28. september

ob 13.00 in 17.00

Ples na ploščadi

Z akcijami Ples na ploščadi v okviru Pobude za ljudski ples želimo slovensko in evropsko dediščino ljudskega plesa s folklornih odrov prenesti na mestne trge in ploščadi ter s tem razširiti zavest o ljudskem plesu, ki je (skupaj z ljudsko glasbo in pesmijo) pomemben del naše kulturne tradicije, ne pozna razlik med obdobji in se ne ozira na državne meje ter je namenjen ljudem vseh starosti in velikosti.

Otroški kulturni center ETNIKA, Vojkova cesta 87

30. september

ob 10.00 in 17.00

Nitke tanke in debele, zanke majhne in velike ...

Delavnica, ki je namenjena otrokom, najstnikom in odraslim, želi obuditi že skoraj pozabljene veščine izdelovanja ročnih del – vezenja, kvačkanja ... –, ki so bile v preteklosti pomemben del človekovega (vizualno likovnega) vsakdana.

Ljubljana

i Muzej in galerije mesta Ljubljane, www.mgml.si

Mestni muzej Ljubljana, Gosposka 15

28. september– 5. oktober

17.00

Vodstvo po razstavi Kolo, 5200 let

Izum kolesa je temelj človeške civilizacije in kulture. In najstarejše leseno kolo z osjo na svetu, staro 5200 let, je bilo odkrito v Sloveniji, na Ljubljanskem barju. Vstopnina bo v tem času znižana.

Mirje 4 in Erjavčeva cesta 18

1.–6. oktober

10.00–18.00

Ogled emonskih arheoloških parkov

Posebno mesto v zgodovini poselitve Ljubljane zaseda obdobje rimske Emone, katere sledi so se v samem mestnem jedru ohranile vse do današnjih dni. Kako so ljudje tedaj živeli, si lahko ogledate v prenovljenih arheoloških parkih Emonska hiša (Mirje 4) in Zgodnjekrščansko središče (Erjavčeva cesta 18)

ljubljsko mestno središče

28. september

20.30

Večerni sprehod z rimskimi duhovi

Pridružite se rimskim duhovom na njihovem večernem sprehodu po antični Emoni. Pohod z baklami se začne v Mestnem muzeju Ljubljana na Gosposki 15 in nadaljuje po sledih ljubljanskih antičnih spomenikov. Na brezplačnem vodstvu si lahko ogledate prenovljene emonske parke in druge zanimive sledi 2000 let stare predhodnice naše prestolnice.

Ljubljana

30. september

Slovenska kinoteka, Miklošičeva cesta 28

i Arhiv RS, Jedert.Vodopivec@gov.si in Televizija Slovenija

11.00

Biblija oživljena, predvajanje filma in predavanje

Filmska pripoved sledi postopkom konserviranja in restavriranja močno poškodovanega izvoda Dalmatinove Biblije. Konservatorsko-restavratorske posege so opravili strokovnjaki Arhiva RS. Zato nam bo pred ogledom filma dr. Jedert Vodopivec Tomažič predstavila zanimivosti, ki so jih pri svojem delu odkrili v Arhivu RS, dr. Luka Vidmar bo osvetlil zgodovinski okvir in predstavil manj znana dejstva iz obdobja reformacije oz. protireformacije, Jadran Sterle pa bo spregovoril o ozadju snemanja filma.

Ljubljana

30. september

Cekinov grad, Muzej novejšje zgodovine Slovenije, Celovška cesta 23

i Univerza za tretje življenjsko obdobje, mag. Olga Paulič
valter.paulic@telemach.net

10.00–13.00

Tivoli in spomeniki, kulturna in naravna dediščina

Na Cekinovem gradu, kjer je trenutno Muzej novejšje zgodovine Slovenije, bomo člani Univerze za tretje življenjsko obdobje Ljubljana in študijske skupine Spoznajmo svoje mesto in domovino predstavili Tivoli kot kulturni in naravni spomenik, v katerem stoji veliko spomeniških plastik. Na zanimivih primerih bomo predstavili spomenike, ki so bili narejeni prav za Tivoli in so še vedno na svojem mestu, poškodovane spomenike, spomenike, ki so jih odstranili ali so izginili neznano kam, ter spomenike, ki so jih v Tivoli prestavili z drugih lokacij.

Na prijetnem sprehodu skozi park bomo obiskovalcem spomenike tudi pokazali in jih predstavili, si ogledali Tičistan, izvedeli, kako ornitologi skrbijo za ptice, in uživali ob njihovem petju.

Ljubljana

Grafični atelje MGLC – Mednarodni grafični likovni center,
Pod turnom 3

📍 Lili Šturm, 01 241 38 00/18, www.mglc-lj.si

1. oktober

16.00–18.00

Demonstracija lesoreza

Lesorez in njegova mlajša različica linorez sodita med grafične tehnike visokega tiska. Lesorez je najstarejša grafična tehnika in hkrati najstarejša oblika tiska. Izumili so ga v 9. stoletju na Kitajskem, v Evropi pa se je razvil okoli leta 1400. Slovijo kot klasična, precizna in ena najbolj mojstrskih tehnik. Obiskovalci se bodo seznanili z lesorezom v svetu umetnosti in načinom uporabe te tehnike v likovnem ustvarjanju.

3. oktober

16.00–18.00

Demonstracija globokega tiska

Grafične tehnike globokega tiska se v umetniškem izražanju pojavljajo šele v novejšem času, njihov izvor pa moramo iskati v delih srednjeveških umetnikov, ki so rezali v jeklu, bakru in zlatu. Prava jedkanica, ki jo lahko štejemo za vrst grafike, se je pojavila v zadnjih letih 15. stoletja. V zgodovini umetnosti kot mojstri grafike izstopajo Dürer, Rembrandt, Goya in drugi. Globoki tisk delimo na mehanične (bakrorez, suha igla, mezzotinta, punktirna tehnika) in kemične tehnike (jedkanica, akvatinta, vernis mou, reservage, visoka jedkanica).

Demonstracija bo na prikazu izbrane tehnike globokega tiska pokazala, kako se iz ideje risbe izdelata matrica in kvaliteten grafični odtis.

Oba prikaza vodi: mag. Boge Dimovski, akad. slikar in grafik, muzejski svetovalec. Primerna sta za 10 do 15 udeležencev. Potekata v času jubilejnega ljubljanskega 30. grafičnega bienala 2013.

Ljubljana

8. oktober

Spomeniškovarstveni center, Trg francoske revolucije 3

📍 ZVKDS, Območna enota Novo mesto, Ministrstvo za kulturo Republike Hrvaške, Uprava za varstvo kulturne dediščine, www.min-kulture.hr, www.kultura.hr

11.00

Svetovna dediščina na Hrvaškem

Hrvaška je kot mediteranska in srednjeevropska država bogata z raznovrstnimi kulturnimi spomeniki in naravnimi znamenitostmi. Predhodnice hrvaške državnopravne kontinuitete, ki traja na tem prostoru že več kot trinajst stoletij, so bile različne geopolitične tvorbe, grška mesta države, močno rimsko cesarstvo in Bizanc, kasneje pa tudi druge močne sile. Kljub vsemu je Hrvaška uspela ohraniti svojo državnost, hrvaški narod pa svojo identiteto.

Tako so bili leta 1979 na UNESCO seznam svetovne dediščine uvrščeni historični jedri Dubrovnika in Splita ter naravni spomenik Narodni park Plitvička jezera. Leta 1991, po uresničenju državne samostojnosti in suverenosti, pa še historično mestno jedro Trogirja, katedrala v Šibeniku in sklop Evfrazijeve bazilike v Poreču. Zadnji vpisani spomenik je Stari Grad na otoku Hvaru z antično grško parcelacijo zemljišč iz 4. stol. pr. n. š. Ministrstvo za kulturo Republike Hrvaške po svojih najboljših močeh skrbi za vse svoje kulturne spomenike in jih tokrat v skrčeni različici razstave predstavlja širši slovenski javnosti.

Razstavo bo odprl njen avtor Miljenko Domijan.

Ljubljana

10. oktober

Parlament Republike Slovenije, Šubičeva ulica 4

📍 Železarski muzej Štore in Slavica Glavan, slavica.glavan@siol.net

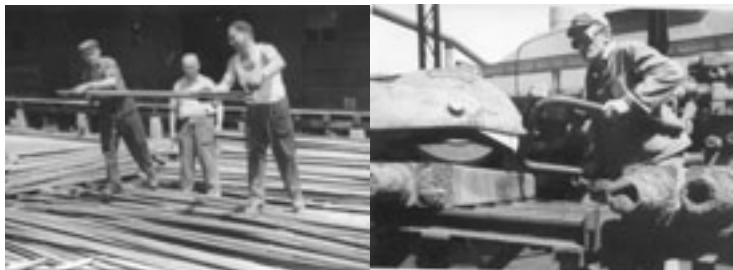
10.00

Podobe dela, fotografska razstava

Razstava Podobe dela prikazuje življenje železarjev pri delu s stroji in napravami od prve polovice 20. stoletja pa vse do današnjih dni, kot so jih v fotografski objektiv ujeli različni avtorji.

Fotografije so dokument časa industrijskega razvoja in veliko povedo o delu, življenju in odnosih med ljudmi. Najpomembnejše pa je, da dajejo poudarek delu kot vrednoti, kar je zelo pomembno danes, ko družba preveč ceni in poudarja druge vrline. Razstava ni samo zgodba o preteklosti, ampak pripoved širokih, socialnih razsežnosti, psihološka zgodba, ki ima danes, v času nestabilnih družbenih razmer, še močnejši pomen. Fotografije Podobe dela, ki so jih različni avtorji posneli skozi desetletja v Železarni Štore, so namreč odraz specifične umetniške prakse, ki razpira širšo družbeno in hkrati umetniško intervencijo, in s tem poudarjajo nagovor, ki se nikoli ne pretvarja, nagovor, ki je utelešen v ljudeh in z ljudmi.

Razstava je vključena v gibanje Slovenska pot kulture železa (SPKŽ), ki je v Sloveniji dejavno že deset let, tudi zunaj slovenskih meja – v Budimpešti in v Moskvi z razstavo Tri tisočletja železarstva na Slovenskem in fotografijami Tadeja Brateta in Tihomirja Pinterja.

Log v Trenti

4. oktober

Informacijsko središče Triglavskega narodnega parka
Dom Trenta

📍 Dom Trenta (10.00–18.00), 05 388 93 30, 041 759 089, www.tnp.si

16.00

Kulturna dediščina doline Trente

Uvodni predstavitvi tehniške dediščine na prostem (apnenica in žaga venecijanka) bo sledil ogled bogate etnološke dediščine in stare bivanjske kulture v Trentarskem muzeju (rekonstrukcija). Prireditvev pripravljamo ob 60-letnici Trentarskega muzeja.

Loška dolina

29. september

Žaga v Vrhnikih pri Ložu 39 B

i Javni zavod za kulturo in turizem grad Snežnik in Zavod ARS VIVA
TIC Lož, 081 602 853, loskadolina.info

15.00

Pot dediščine Loške doline, predstavitev in pohod

Krožna pohodna pot, ki poteka po obrobju Loškega polja, povezuje številne naravne in kulturne znamenitosti Loške doline. Poleg gradov, cerkva in kapel kot umetnostne dediščine je še posebej izpostavljenih pet tem: arheološka dediščina, etnološka dediščina mlinarstva, (srednjeveško) mesto Lož, iz obdobja druge svetovne vojne prvo partizansko letališče in bolnišnica Snežnik ter značilnosti kraškega sveta.

Pot dediščine Loške doline bo tokrat prvič v celoti predstavljena širši javnosti. Ob tej priložnosti se bomo posvetili tudi obnovljenim poslopjem mlinov in žag ter njihovim novim funkcijam.

Pohoda se lahko udeležite 13. oktobra. Zbirno mesto je med 8.00 in 9.00 na parkirišču Kovinoplastike Lož v Ložu. Pohod je dolg 22 km in bo trajal približno 6 ur.

Maribor

28. september-31. december

Mariborska knjižnica, Pionirska knjižnica Nova vas,
Cesta proletarskih brigad 63a

i maja.logar@mb.sik.si, ales.zigart@mb.sik.si, agica.kovse@mb.sik.si

Pohorska bajna bitja, razstava

Razstava sloni na zapisih ljudskih pripovedi in etnografskih eksponatih iz vsakdanjega življenja na Pohorju v preteklosti, bogatijo jo izdelki učencev mariborskih osnovnih šol, ki se pridružujejo projektu in so v okviru likovne vzgoje ustvarjali pohorska pravljicična bitja. V knjižnici dogajanje nadgrajujemo z umetnostjo pripovedovanja in vodstvi po razstavi za otroke in mladostnike, h katerim vabimo tudi vrtčevske in šolske skupine, da bi:

- obudili slovstveno folkloro Pohorja in jo približali mlademu bralcu,
- povezali spomine in zapise z umetnostjo pripovedovanja,
- orisali pretekli način življenja na Pohorju,
- opozorili na tesno prepletenost pohorskih ljudi z bajnimi bitji in na njihovo močno verovanje vanje,
- spodbudili k razmišljanju, sprejemanju, razumevanju, nadaljevanju tradicije in poustvarjanju.

»Tihim, vase zaprtim Pohorcem, živečim ure in ure hoda daleč od najbližjega strnjenege selišča, se iz tišine gozda in v viharnih urah še vedno prikazujejo visoko na planinah bajna gozdna bitja, se pogovarjajo z njimi, jim pomagajo v njihovih tegobah, a jih tudi strašijo in begajo.«
(Oskar Hudales)

Maribor

3. oktober

Srednja ekonomska šola Maribor, Trg Borisa Kidriča 3

📍 Janja Ipavic, Jovita Kancler, zbornica 05 908 33 84, 05 908 33 91

17.00

Zeliščni koticček in čarobni napitek naših babic

V okviru medpredmetnega povezovanja in medgeneracijskega sodelovanja dijakov, delavcev šole in starejših občanov smo na terasi Srednje ekonomske šole Maribor oblikovali in zasadili zeliščni vrtiček. Postal je prostor za sprostitvev in klepet v prijetni družbi. Na izbrani dan v oktobru pa bomo odprli vrata našega vrtička gostom, da bodo prisluhnili predavanju priznanega slovenskega zeliščarja. Sledilo bo odprtje razstave zbirke herbarijev, ki so jih izdelali naši dijaki pri urah geografije in biologije, ter zbirke risb zdravilnih rastlin, ki so nastale pri urah likovne umetnosti. Ob prijetnem večernem druženju na našem vrtu bomo goste nato pogostili s čarobnim napitkom iz naših zdravilnih zelišč in si ob tej priložnosti izmenjali recepte in sadike.

Maribor

3. oktober

Umetniški kabinet, Slovenska ulica 8

📍 Z.A.S.U.K. – Zavestno v arhitekturi in smiselni urbanizaciji krajev,
Vesna Rebernak, vesnareber@aol.com

18.30

Vest in zavest v umetnosti

Participatorne umetnosti in participatorni urbanizem so danes v svetu nosilci vloge družbenega ozaveščanja. Na podoben način se s prostorsko kontekstualiziranimi instalacijami in performansi naš projekt loteva ozaveščanja prebivalstva mesta. V sodelovanju z umetniki opozarjamo na potencialne mestnih degradiranih območij ter hkrati vabimo k skupinskim akcijam glede skupne rabe in k participaciji pri kulturnem ustvarjanju. Projekt, ki vključuje tudi predavanje na temo okoljskega ozaveščanja, bo z akcijami v prostoru, s strateškim umeščanjem svetlobnih projektov v degradirane prostore mesta, opozarjal na problematiko prostora. Projekt s tem poziva k celostnemu pristopu k problematiki sožitja grajenega in odprtega oziroma mestnih javnih površin in zelenega prostora, hkrati pa prebivalce naravnost vabi k nujnosti sodelovanja.

Maribor

3. oktober

Kino Udarnik

- Zavod RS za šolstvo, Urad za razvoj izobraževanja na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstvo za kulturo in ZVKDS
www.zrss.si, www.kulturnibazar.si

9.00–18.00

Kako s kulturo izboljšamo otrokov in mladostnikov vsakdan, strokovni posvet

Celodnevni posvet je namenjen ravnateljem in strokovnim delavcem v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah ter dijaških domovih na območju Maribora, Murske Sobote in Slovenj Gradca. Namenjamo ga tudi strokovnim delavcem kulturnih ustanov, umetnikom ter predstavnikom lokalnih skupnosti, ki skrbijo za področje družbenih dejavnosti, saj želimo poudariti pomen partnerskega sodelovanja vzgojno-izobraževalnih zavodov, kulturnih ustanov in lokalnih skupnosti pri zagotavljanju kakovostnega vsakdana otrok in mladostnikov.

Maribor

4. oktober

staro mestno jedro

- Osnovna šola Draga Kobala Maribor, Marjetka Berlič,
marjetka.berlic@gmail.com

8.30–13.00

Zakladi našega mesta

Učenci tretje triade, ki bodo ta dan imeli kulturni dan, bodo pod vodstvom učiteljev, kustosov pedagogov v obeh muzejih in strokovnjakov ZVKDS, OE Maribor, spoznavali kulturno dediščino Maribora. Obiskali bodo oba muzeja, arheološko najdišče na Piramidi in staro mestno jedro. Osmošolci se bodo ta dan tudi usposabljali za vodenje mlajših učencev, saj jih bodo naslednji dve leti sami vodili. Tako bodo vsi učenci šole vse šolsko leta spoznavali kulturno dediščino Maribora in na koncu leta svoje ugotovitve predstavili tudi staršem.

Moravče

21. –27. september

Osnovna šola Jurija Vege Moravče, Vegova ulica 38

📍 01 723 10 03, Irena Malovrh, 040 667 899

8.00–16.00

Stari predmeti v današnjem času

V poplavi sodobnih igráč, orodij, uporabnih in okrasnih predmetov mnogokrat prezremo lične, z vso skrbnostjo ročno izdelane in trajnejše izdelke, ki jih je človek v še ne tako davni zgodovini sam izdelal in uporabljal. Nekateri predmeti so še danes v uporabi, mnogi stojijo na policah v naših domovih kot okras in spomin, nekatere pa je nepopravljivo načel zob časa in bodo sčasoma žal za vedno izgubljeni. S tem bomo izgubili tudi košček slovenske istovetnosti. Da vse le ne bi šlo v pozabo in da bi mladim uzavestili vrednost in pomen teh predmetov, smo se povezali z lokalnimi konservatorji in si ogledali obnovljene slike na Limbarski gori. Po domovih ali pri starih starših smo poiskali stare predmete, se pogovorili o njihovi namembnosti in si ogledali film o izdelavi fresk. Tako je šola v sodelovanju s Kulturno izobraževalnim društvom Limbar osnovnošolcem pripravila aktivne počitnice, ki smo jih popestrili s projektom Zdrav življenjski slog. Kaj smo izvedeli, ustvarili, počeli in se naučili, pa si lahko ogledate na razstavi.

Moravske Toplice

📍 Turistično društvo Bogojina, Puhan Štefan, 041 790 022

8. september

Bogojina, pri pečnici

15.00

8. trenje lanu

Prikaz trenja lanu na trlicah, česanje prediva, predenje lanene niti in predstavitev nekdanje malice na ponjavi.

14. september

zbirno mesto pred župniščem v Bogojini

12.30

23. pohod po poteh kulturne dediščine

Spoznavanje naravnih, kulturnih in duhovnih lokalnih zakladov: Plečnikova cerkev, vinorodni griči, s slamo krite stare cimprane hiše, muzej na prostem v lončarski vasi, Strehovske gorice in Bukovniško jezero. Pot je dolga približno 16 km.

📍 Pevsko društvo Selo, Oskar Makari, makari@siol.com

20. september ob 15.00, 21. september ob 18.00

Selo, pri romanski rotundi

10. lüpanje kukorce

Prireditev je namenjena obujanju spomina na pozabljeno domače opravilo ličkanja koruske. Prvi dan poteka trganje koruske, drugi dan ličkanje.

Muljava

29. september

Jurčičeva domačija na Muljava

📍 Kulturno društvo Kresnička, Tatjana Lampret, tatjana@lampret.si

17.00

Bodi zdrava, oj Muljava! Večno si se oslavila, ker si Jurčiča rodila! /J. Stritar/

Muljavci, iskreno predani rojaku Josipu Jurčiču, spoštljivo negujemo in oživljamo njegovo bogato kulturno zapuščino.

Z letošnjim projektom bomo ob strokovni pomoči etnologa dr. Borisa Kuharja odstirali čas, ko so se Pajšbarjeva vrata prvič odprla za obiskovalce in ko je ob finančni pomoči lokalne skupnosti potekala obnova Jurčičeve domačije, da je ta danes slovenski ponos ter ponos in srce Muljave.

In kako živimo s to dediščino? Svojemu rojaku se priklanjamo leto in dan: tradicionalno uprizarjamo njegova dela, vrstijo pa se tudi pestre delavnice: rokodelske, likovne, fotografske, restavratorske, literarne ...

Utrinke s teh dogodkov bomo strnili ob slovesnosti in razstavi.

Negova

30. september

Grad Negova

📍 Center judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor, nusa.lesnik@gmail.com

13.00

Po sledih judovske dediščine na Slovenskem

Tema pedagoških in likovnih delavnic bo judovska dediščina na Slovenskem. Za strokovno vodenje po razstavi bodo poskrbeli učenci Osnovne šole Gornja Radgona in Osnovne šole dr. Antona Trstenjaka Negova. V prostorih omenjenih osnovnih šol bo razstava likovnih del.

Nova Gorica

4. oktober

Vrtec Nova Gorica, enota Najdihojca, Gregorčičeva ulica 17

📍 Karin Lavin, lavin@siol.net, www.karinlavin.com

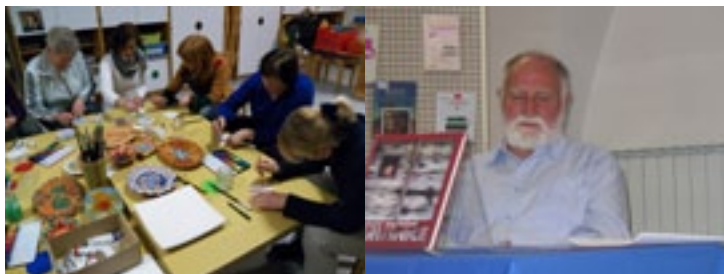
16.00

Iskanje primerov inovativnosti v naši dediščini in srečanje s Pavlom Medveščkom, poznavalcem in zapisovalcem ljudske dediščine

Zmožnost zamišljanja novega je pomembna za razvoj posameznika. Ustvarjalno mišljenje, iz katerega izhaja inovativnost, je sposobnost predrugačiti obstoječe. Pomembno je ne le ustvariti popolno novost, temveč tudi ustvarjati z družbeno odgovorno naravnostjo do skupnosti, okolja in dediščine.

Tudi našo dediščino zaznamuje inovativnost. V okviru tečaja senzibilizacije, smo se med drugim posvetili odkrivanju inovativnih rešitev in inovatorjev naše dediščine.

V enotah Vrta Nova Gorica bodo v tednu DEKD na ogled plakati o inovativnosti in inovatorjih naše dediščine ter knjige publicista Pavla Medveščka.

Nova vas, Bloke

3. oktober

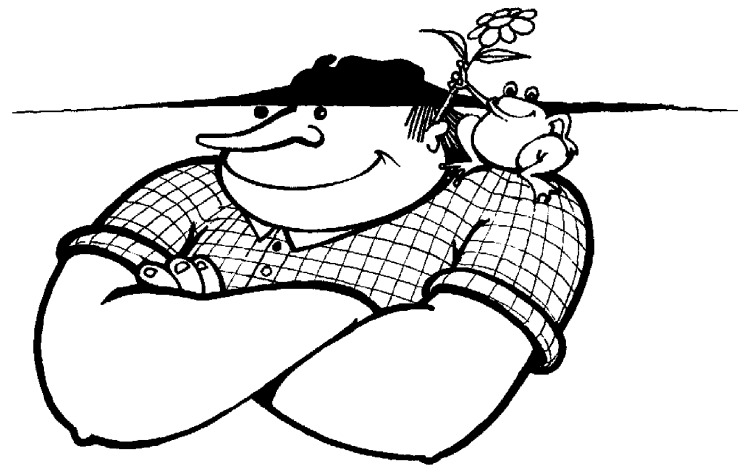
Knjižnica Ivana Čampa Nova vas, Nova vas 4 A

📍 Area GEA, Nal Mahne, nalmahne@gmail.com

19.00

Krpanova dežela, okrogla miza

Udeleženci okrogle mize ob razstavi o prizadevanjih za upodabljanje, uprizarjanje in trženje Krpanove dežele, si prizadevajo za vključevanje lika Martina Krpana v sodobno življenje. Vsi sodelujoči bodo že prej skupaj ustvarili potujočo razstavo, ki bo v naslednjem letu gostovala v več krajih, povezanih z likom Martina Krpana.

Novo mesto

1. oktober

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, Rozmanova ulica 28, računalniška učilnica

i bojana.medle@nm.sik.si

18.00

Naša Kamra – virtualna pot k dediščini

Svoje domoznansko gradivo knjižnica od leta 2008 predstavlja tudi z virtualnimi zgodbami s spremnimi besedili ter pripadajočimi digitaliziranimi objekti in metapodatki na spletnem portalu digitalizirane kulturne dediščine slovenskih pokrajin Kamra. Na ta način je uporabnikom od doma brezplačno dostopen tudi del knjižničnega gradiva, shranjenega v arhivu ter na Domoznanskem oddelku in Posebnih zbirkah Boga Komelja.

Obiskovalcem bomo predstavili portal Kamra, njegove prednosti in možnosti, ki jih imajo uporabniki pri pregledovanju in ustvarjanju vsebin za portal. Hkrati obiskovalce vabimo, naj s svojim gradivom sodelujejo pri ustvarjanju digitalne zbirke Čigavo ime nosi ulica v Novem mestu?, ki predstavlja osebe, po katerih so poimenovane novomeške ulice.

Pekre

2. oktober

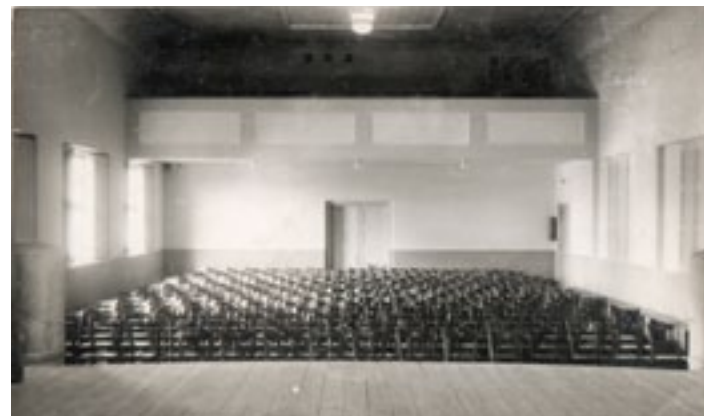
Knjižnica Pekre, Lackova cesta 180

i Mariborska knjižnica, enota.pe@mb.sik.si, www.mb.sik.si, Kulturno društvo Pekre-Limbuš, Društvo Smehomat

19.00

Oder na robu: projekcija filma o gledališki dejavnosti v Pekrah in Limbušu

Film Oder na robu režiserja Marka Kumra - Murča ter scenaristov Marka Kumra - Murča in Sergeja Laha je nastal v produkciji Kulturnega društva Pekre-Limbuš in Društva Smehomat. Prikazuje ljubiteljsko gledališko dejavnost na območju Pekar in Limbuša. Film, ki je pomembno prispeval h kulturni zgodovini krajev, nameravamo predstaviti v Knjižnici Pekre, enoti Mariborske knjižnice, ter ga tako priključiti domoznanskim prireditvam, ki jih knjižnica organizira skozi vse leto. Film bomo nato objavili na regijskem domoznanskem portalu Kamra, ki ga želimo prav tako na kratko predstaviti pred samo projekcijo.

Piran

28. september

Tartinijev trg

i Društvo Anbot Piran, www.anbot.si

10.00

Pasalu je vre deset let

Staro mestno jedro Pirana ponuja obilo priložnosti za sprehode po snovni in nesnovni kulturni dediščini. Društvo Anbot, ki pušča v mestu trajne sledi, bo v delavnicah ponudilo priložnosti za aktiven odnos do ohranjanja dediščine. Vseživljenjsko učenje in medgeneracijska povezanost, prežeta s prostovoljstvom, sta vodili članov društva, ki zagotovo prispevajo k večji ozaveščenosti javnosti o pomenu ohranjanja naše bogate kulturne dediščine.

Mestna knjižnica Piran – Biblioteca civica Pirano,
Župančičeva ulica 4

i [ksenija.petaros@guest.arnes.si](mailto:kсенija.petaros@guest.arnes.si), ales.majer@pir.sik.si, www.pir.sik.si

26. september

19.00

Zbogom, tramvaj, dobrodošel, avion, predavanje z diaprojekcijo

Ob šestdesetletnici zadnje vožnje piranskega tramvaja in stoletnici pristanka prvega hidroaviona na plaži v Portorožu bosta filatelist Mitja Jančar in raziskovalec Srečko Gombač predstavila pomemben del zgodovine Pirana, Portoroža in Lucije v prvi polovici 20. stoletja.

28. september–11. oktober

sob. 10.00–13.00, pon.–pet. 10.00–18.00

Stare razglednice – dragocena kulturna dediščina mesta Piran, razstava

Tako slikovni kot pisni del razglednic nam omogočata sprehod skozi pretekli čas, spoznavanje krajine, ljudi in njihovih navad; razglednice so pogosto edini ohranjeni slikovni dokument nekega časa in kraja. Razstavo v knjižnici bo dopolnila spletna razstava digitaliziranih razglednic na portalu digitalizirane kulturne dediščine Kamra. Voden ogled po predhodnem dogovoru z avtorjema razstave, Ksenijo Petaros Kmetec in Alešem Majerjem.

Planina Zaprikraj

5. oktober

Ustanova Fundacija Poti miru v Posočju

i info@potmiru.si

9.00

Pohod na Zaprikraj

Zbrali se bomo nad vasjo Drežniške Ravne pri koritu (smer planina Zaprikraj). Ogledali si bomo muzej na prostem prve svetovne vojne Zaprikraj in po vrnitvi v Drežnici zasebno muzejsko zbirko. Pohod, ki je srednje zahteven, traja šest ur (od tega so štiri ure hoje). Potrebni so primerna pohodniška obleka in obutev, ročna svetilka, hrana in pijača iz nahrbtnika.

Pliskovica, Kras

21.–22. september

središče vasi

i www.hostelkras.com

9.00–19.00

Festival kamna

Jedro festivala predstavljajo mladi med 18. in 25. letom starosti, ki se bodo pomerili v obvladovanju kamnoseških veščin. Najboljši pa se bodo pomerili na državnem tekmovanju Olimpijada poklicev.

Festival, posvečen kamnu, bo vključeval predavanje o kraški arhitekturi ter kulinariki in kamnu, strokovna vodenja, trgatve latnika evropskega prijateljstva z revijo folklornih skupin, razstavo kamnoseških izdelkov na prostem ter razstavo Pastirsko življenje na Krasu. Poskrbljeno bo tudi za ponudbo tradicionalnih kraških dobrot in izdelkov ... Za organizirane skupine bodo možni tudi vodeni ogledi, pohodi ter druge etnološke delavnice.

Podbrezje

28. september

Tabor Podbrezje, Pirčev dom

📍 KUD Tabor Podbrezje, Daca Perne, daca.perne@gmail.com

18.00

Baročna umetnost v Podbrezjah

Poljak Peter Žiwowski, kipar v lesu, je v 18. stoletju živel in deloval v Podbrezjah. Strokovnjaki bodo s slikovnim gradivom osvetlili njegovo delo. Žiwowski je s svojimi kiparskimi stvaritvami močno zaznamoval baročno umetnost na Gorenjskem.

Mojstri iz restavratorske delavnice, ki so pred petimi leti obnovili kipe Žiwowskega v podbreški farni cerkvi sv. Jakoba, bodo prikazali restavriranje oltarnih kipov in pozlate.

Na ogled pa bo tudi razstava fotografij s fotografskega tečaja na temo oltarji in kipi Petra Žiwowskega.

Podkum

2. oktober

Domačija Medved, Zavod za ohranjanje dediščine, kulture, vzgoje in izobraževanja, Podkum 66

📍 Rudi Zupan, rudi.zupan@guest.arnes.si

9.00–12.00

Potek obnove na domačiji Medved

Medvedova domačija ima v Registru kulturne dediščine evidenčno številko 8102 v območju enote ZVKDS, Območne enote Ljubljana in je opredeljena kot nepremična kulturna, po tipu pa profana stavbna dediščina. Zavestno smo se odločili za postopno obnovo po navodilih pristojnega zavoda.

1. V letu 2000 smo odstranili staro leseno ograjo cvetličnega in zelenjavnega vrta in jo nadomestili z novo. Cvetlični vrt v sedanji obliki opisuje Mitja Simič v knjigi Zgodovinski vrtovi Dolenjske in Posavja.
2. Na hlevu smo pričeli obnovo zunanjih lesenih oblog in zamenjali nekatere nosilne stebre na podu. Dela so se končala leta 2001.
3. Pri kašči je bilo treba v celoti odstraniti in obnoviti zunanji in notranji omet, streho in dve stropni konstrukciji z vsemi instalacijami ter opremo, ki je potrebna za samostojno bivalno enoto. Obnova je bila končana leta 2004.
4. V mizarski delavnici s kovačijo smo v celoti odstranili in obnovili zunanji in notranji omet ter obnovili streho in dve stropni konstrukciji z vsemi instalacijami. Obnova je bila končana leta 2006.
5. Obnova zunanjih okenskih polic na hiši je bila opravljena v letu 2008.
6. Restavrirali smo obokano klet stanovanjske hiše. Delno je bila obnovljena v letu 2010.
7. V letu 2011 smo restavrirali in dogradili ognjišče pri prvotni črni kuhinji.
8. Obnovo notranjosti poda nad hlevom smo pričeli in jo dokončali v letu 2012, da bi vanj namestili etnografske zbirke domačije Medved iz 19. in 20. stoletja. Obnova se financira s sredstvi Kmetijskega sklada EU po pristopu LEADER.

Podlipa

1. oktober

Kulturni dom

i Krajevna skupnost Podlipa Smrečje
katarina.z.logar@gmail.com, www.podlipa-smrecje.si

18.00

Naša dediščinska skupnost

Na delavnici bomo predstavili skupne dosežke ustvarjalnih delavnic s področja kulturne dediščine v KS Podlipa Smrečje, na katerih so pod mentorstvom likovnih pedagogov ustvarjali mladi in starejši. Delavnica bo izvedena v obliki kreativnega predstavljanja izdelkov, kulturnega programa in degustacije izdelkov iz lokalne samooskrbe, obenem pa bo to tudi priložnost za oblikovanje programa za naslednje leto.

Podlipoglav

2. oktober

Dolenčev mlin, Podlipoglav 25, Ljubljana – Dobrunje

i MOL, Maruška Markovčič; Olga Avsec, dolencev.mlin@gmail.com,
041 862 823, www.dolencevmlin.si

16.00–20.00

Ogled mlina in peka kruha v krušni peči

Dolenčev mlin že več kot 200 let deluje v Podlipoglavu pri Ljubljani. Sprva so v njem mleli moko, nato začimbe, potem pa je mlin za nekaj let utihnil. Olga Avsec, potomka prvih lastnikov, ga je pozneje obnovila v skladu s smernicami Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območne enote Ljubljana. Nad njim je uredila tudi prekrasen prostor za srečevanja in različne tečaje.

Gospa Avsec nas bo popeljala po mlinu, nam pokazala mletje, v zgornjih prostorih pa se bomo naučili zamesiti kruh. Družili se bomo štiri ure, in medtem ko bo kruh vzhajal, bo čas tudi za ogled 101 leto starega obnovljenega kozolca in bližnje okolice s potokom, ki poganja mlin. Opozorilo: število udeležencev peke je omejeno na 20, zato prosimo za predhodne prijave. Dobrodošli ste vsi, vendar ne boste mogli vsi hkrati sodelovati pri peki.

Podskrajnik

28. september

parkirišče pred trgovino Megadom

📍 Area GEA zavod za razvoj in izobraževanje, Nal Mahne, nalmahne@gmail.com

8.00–14.00

Ustvarjajmo skupaj za našo dediščinsko skupnost

Mlade ustvarjalce iz Cerknice in Rakeka vabimo na delavnico izdelave mozaikov z motivi lokalnih znamenitosti. Mozaike bomo pod vodstvom likovnih pedagogov izdelovali iz ostankov keramičnih ploščic, stekla, kamnov in školjk. Umetnine bodo na ogled v trgovini Megadom do 5. oktobra.

Ptuj

1. oktober

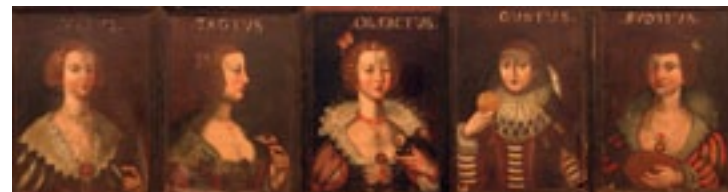
Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož, Muzejski trg 1

📍 Pokrajinski muzej Ptuj Ormož, metka.stergar@pok-muzej-ptuj.si, ZVKDS, Območna enota Maribor, milena.antonc@zvks.si

10.00–12.00

Odkrijmo pravo podobo slik na platnu

Bogata zbirka slik na platnu v PMPO je doživela različne, bolj ali manj strokovne posege restavriranja. Razlogi za posege so različni, od poškodb do spremembe okusa ali namembnosti oziroma časovnega obdobja, v katerem so bili izvedeni. Danes skušajo strokovnjaki restavratorji-konservatorji slikam vrniti žlahtnost prvotnega stanja in umetnino zaščititi pred nadaljnjim propadanjem. Kako to delajo ter katere metode in pristope pri svojem delu uporabljajo, vam bo na slikovit in edinstven način predstavil restavrator-konservator mag. Bine Kovačič, ki je v dolgoletnem plodnem sodelovanju med muzejem in ZVKDS s sodelavci restavriral zavidljiv opus slik na platnu. V Grajski galeriji so pred časom postavil na ogled slikarske umetnine iz obdobja baroka. Obiskovalci, obogateni z novi spoznanji, bodo 47 slik starih mojstrov tokrat videli drugače in bodo takoj opazili razliko med restavriranimi in nerestavriranimi slikami v tej stalni postaviti.

Radeče

27. september

reka Sava

i JZ KTRC Radeče, www.ktrc-radece.si, info@ktrc.si

12.00–14.15

S splavom na »rajžo«

Na splavu v pristanu Savus vas bodo sprejeli radeški splavarji, splavarska frajla pa vam bo po stari slovanski tradiciji v znak dobrodošlice ponudila sol in kruh. Med prijetno in udobno vožnjo vas bo kormoniševa zanimiva pripoved popeljala v svet splavarskih dogodivščin in svet splavarske tradicije, ob glasbi harmonike in plesu folklorne skupine ter z nekoliko šaljivo obarvanim krstom »zelenca« pa se vam bom ta »rajža« zagotovo za vedno vtisnila v spomin.

Etnološka zbirka Ključevšek

i Kmetija Ključevšek, 041 369 241, www.kmecki-muzej.si

15.00

Dan odprtih vrat Etnološke zbirke Ključevšek

Le streljaj od Radeč, na Počakovem, goste z veseljem sprejme Kmetija Ključevšek, po domače Pri Gregorju. Glavna gospodarska panoga kmetije je živinoreja, toda gospodar obiskovalcem z veseljem pokaže tudi svojo etnološko zbirko in za pokušnjo ponudi nekaj domačih dobrot. Ta je nastajala nekaj več kot tri desetletja in je svoja vrata v prenovljenem gospodarskem posloppju prvič odprla leta 2007. V njej je več kot 1400 eksponatov, ki pričajo o življenju in delu v našem okolju.

Ravne na Koroškem

28. september

Muzej Ravne na Koroškem, Koroška cesta 12

i Koroški pokrajinski muzej, Muzej Ravne na Koroškem in Društvo Slovenska pot kulture železa, 041 264 320, 02 621 25 61, info.ravne@kpm.si, karla.oder@kpm.si

10.00

Javno vodstvo po stalni razstavi Mati fabrika, Železarna Ravne

Na območju nekdanje Železarne Ravne je Stara železarna, muzejski kompleks, ki ga sestavljajo trije najstarejši ohranjeni objekti s statusom kulturnega spomenika. V sodelovanju z Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območno enoto Maribor, Ministrstvom za kulturo in Občino Ravne na Koroškem je Koroški pokrajinski muzej v nekdanjem proizvodnem obratu, krčilni kovačnici ali štauhariji, v okviru gibanja Slovenska pot kulture železa (SPKŽ) in mrežnega projekta Uf, industrija!, EPK 2012 Maribor, postavil stalno muzejsko razstavo Mati fabrika – Železarna Ravne.

Razstava govori o jeklarskem podjetju z večstoletno tradicijo, ki je v obdobju socializma doživelo razcvet, z njim pa tudi mesto in regija. Zaradi inovativnosti in ustvarjalnosti zaposlenih se je uvrstilo med najboljše jeklarne v državi ter je uspešno prodajalo kvalitetna in plemenita jekla tudi na svetovnem trgu. Podjetje je aktivno podpiralo razvoj mesta, športa in kulture, zaposlenim pa omogočilo socialno varnost, strokovno napredovanje in družbeno uveljavitev, zato ga je več tisoč zaposlenih poosebilo s pojmom »mati fabrika«.

Renče

1. oktober

Osnovna šola Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče, Trg 31

📍 Erna Janaškovič, oslbbr@os-rence.si

18.00

Jožef Tominc – slikar govorečih portretov

Učenci bodo v likovnih delavnicah, na katerih bodo pod mentorstvom akademskega kiparja Herka Saksida, kustosa dobrovskega gradu, ustvarjali individualne in skupinske portrete, spoznavali slikarja Jožefa Tominca. Obiskali bodo muzeje in cerkve, v katerih so slikarjevi portreti in nabožna dela, ter slikarjev grob na Gradišču. Zbrano fotografsko in posneto gradivo bodo predstavili na prireditvi, obogateni z razstavo portretov in prikazom žive slike – govorečega portreta. Gost večera bo dr. Alessandro Quinzi, kustos Pokrajinskega muzeja v Gorici in avtor knjige Giuseppe Tominz.

Ribnica

30. september

Rokodelski center Ribnica, Cesta na Ugar 6

📍 Tina Zajc, info@rokodelskicenter-ribnica.si

18.00

Delavnica ročnega oblikovanja gline za starejše

Na delavnici ročnega oblikovanja gline, namenjeni upokojencem, se bodo udeleženci seznanili z vrstami gline in si s pomočjo mentorja izdelali skodelico za čaj ali kavo.

Rifnik

28. september

Arheološki park Rifnik

📍 Zavod ETNO-EKO, Tanja Gobec, 031 880 493

9.00–13.00

Skrivnosti rifniške zvezde

Program Skrivnosti rifniške zvezde širši javnosti predstavlja arheološko najdišče Rifnik. Letos se bomo osredotočili na vse generacije; popeljali jih bomo po Rifniku ter jih z interakcijo in tudi med igro učili zgodovino ter z njo povezali najdbe na Rifniku.

Obiskovalcem bomo predstavili vsa pomembnejša obdobja (od prvih dokazov življenja na Rifniku v prazgodovini do antike), ki so pustila svoj pečat na tem vozlišču kultur. Prepoznavali bomo umestitev sakralne arhitekture v prostor in pomen izbire lokacije kot svetega mesta.

Obiskovalce bomo seznanili z načinom življenja različnih kultur, jim pokazali, kako so včasih kuhali in lovili, kako so ženske izdelovale oblačila in nakit, skupaj se bomo naučili, kako so nekdaj pisali ...

Otroke bomo na vrh Rifnika popeljali po tako imenovani pravljlični poti.

Semič

1. oktober

bajer pod vasjo Potoki

📍 Osnovna šola Belokranjskega odreda Semič, 07 356 54 00

9.00

Mednarodno leto vode; bajer – 100 let tehniške dediščine

Bajer z okolico ima zanimivo naravno in tehniško dediščino ter veliko lepih motivov, ki jih bomo poskušali ujeti v objektiv fotoaparata. Pozornost bomo posvetili vodnim izvirov in črpalni postaji, v kateri je sto let star dizelski motor. Želimo, da bi mladi razmišljali o vodi kot vrednoti, pomembni za življenje.

Mlade fotografe in njihove mentorje iz osnovnih in srednjih šol UNESCO središča Pišce vabimo v torek, 1. oktobra 2013, na enodnevno fotografsko delavnico. Fotografije po izboru komisije bodo razstavljene v Kulturnem centru Semič v okviru Praznovanja jeseni v Semiču.

Sevnica

29. september

Grad Sevnica

i KŠTM Sevnica, Rok 051 680 289, www.grad-sevnica.com

10.00–19.00

Dan odprtih vrat Gradu Sevnica

10.00: Brezplačni animiran ogled gradu za otroke z baronom Moscomom, grajsko gospodo in kraljem Lutkanom. Animacija z lutkami, lutkovne in ustvarjalne delavnice, srednjeveške grajske igre z iskanjem grajskega zaklada itd.

13.00 in 16.00: Brezplačna vodena ogleda gradu za odrasle. Na ogled bo tudi Lutrovska klet, predstavljena pa bo tudi obnovljena okolica gradu (grajski park, vila ...).

18.00: Vodena degustacija vin in lokalno značilnih jedi v grajski vinoteki – prispevek 5 evrov na udeleženca – obvezne prijave do 26. septembra na 051 680 289 ali grad.sevnica@kstm.si.

Sežana

Šolski center Srečka Kosovelca, Sežana, Stjenkova ulica 3

30. september

i ursic.jelena@gmail.com

12.00

Ohranjanje kulturne dediščine na Krasu, predavanje Borisa Čoka

Predavatelj Boris Čok bo predstavil svojo pot ohranjanja in raziskovanja dediščine ter svoje raziskave na področju suhozida, staroverstva in drugih tradicij, ki so prisotne na območju vasi Lokev ter širše.

4. oktober

i OE Nova Gorica, Delpinova ulica 16, Nova Gorica, tel. 05 302 86 88

8.00–12.00

100 let v dobro dediščine – pomen dokumentiranja dediščine

Dijakom in študentom visoke strokovne šole bomo predstavili letošnji jubilej, 100-letnico organizirane spomeniškovarstvene službe, na kratko podali mejnike razvoja službe, v nadaljevanju pa predstavili pomen dobrega dokumentiranja objektov ter obdelave in hrambe dokumentacije.

Slovenska Bistrica

1 Vrtec Otona Župančiča Slovenska Bistrica in Karin Lavin, lavin@siol.net, www.karinlavin.com

Grajski park v Slovenski Bistrici

3. oktober

15.00

Z igro ohranjamo dediščino, festival

V letošnjem Programu senzibilizacije smo se ukvarjali z igrišči in bližnjo okolico vrtecev, prepoznávali globlje potenciale prostora in jih vključili v dejavnosti otrok. Z ustvarjanjem smo izrazili identiteto prostora v risbi labirinta, novega igrala, in v preprostih instalacijah, plesih in drugih igrah. Program je vseskozi potekal v duhu inoviranja in osebnega izražanja, hkrati pa tudi v prepoznavanju kvalitet skupnosti, dopolnjevanju in zavzemanju za skupni cilj. Tokrat bodo v grajskem parku v Slovenski Bistrici in v enotah Vrtea Otona Župančiča Slovenska Bistrica postavljena nova igrala in labirinti, ki smo jih ustvarili v okviru izobraževanja.

16.00

Nove igre in igrala iz naše dediščine, predstavitev knjige

Zbirka iger nas nagovarja s svežino ustvarjalnih pristopov in hkrati povezuje z dediščino prostora, iz katerega izhajamo. Igre so oblikovale in izdelale vzgojiteljice Vrtea Otona Župančiča Slovenska Bistrica.

Zgornja Polskava, Poljčane, Makole, Prihova, Tinj, Zgornja Ložnica, Pragersko in Spodnja Polskava

4. oktober

15.00

Z igro ohranjamo dediščino, festival

Slovenska Bistrica / Ritoznoj

1 Simona Kostanjšek Brglez, UIFS ZRC SAZU, 031 345 595, Župnijski urad Slovenska Bistrica

Cerkev Svete Marjete

5. oktober

18.30

Strokovno vodstvo po podružnični cerkvi Svete Marjete

Podružnična cerkev sv. Marjete v Ritoznoju pri Slovenski Bistrici je bila prvič omenjena leta 1542, sedanja stavba pa je iz sredine 17. stoletja. V sredini 18. stoletja so povišali zvonik in prezbitერიj, obokali ladjo ter notranjščino poslikali. Pred drugo svetovno vojno so bile te freske preslikane. Predviden čas predavanja je 45 minut.

Spodnji Duplek

27. september

Osnovna šola Duplek, Korenska cesta 31

i 02 621 28 11

11.00

Trgatev potomke najstarejše trte pri Osnovni šoli Duplek

Vabimo vas, da se nam na dvorišču naše osnovne šole pridružite na tretji trgatvi potomke najstarejše trte na svetu. Učenci naše šole bodo z medgeneracijskim sodelovanjem prikazali trgatev s spremljajočo kulinarično dediščino. Za pristno vzdušje bodo poskrbeli z glasbenim programom v sodelovanju z ljudskimi pevskami KUD Brezner Tonček Korena.

Razstavili bomo staro vinogradniško orodje in pripomočke ter prikazali spravilo jesenskih pridelkov.

Srednja vas v Bohinju

Cerkev sv. Martina

i Jarina Bohinj, kulturno društvo – Ars organi Sloveniae, Jurij Dobravec,
031 684 916, www.arsors.org

29. september

11.00 in 12.00

Orgle kot evropska dediščina – 100 let po spremembah, 10 let po obnovi

Orgle so vas gotovo že kdaj očarale s svojo mogočnostjo in raznolikostjo, morda tudi tisočletno zgodovino. Nekdaj nedostopna orgelska glasba se danes s skrivnostnih balkonov katedral in cerkva širi v koncertne dvorane in glasbene šole, k ljudem, k mladim. Vseeno pa orgelski biseri glasbene, tehniške in duhovne dediščine ostajajo tesno povezani s svojim izvornim okoljem, s cerkvami, predvsem njihovo arhitekturno-akustično in duhovno dediščino.

Tokrat bo priložnost, da si orgle pobliže tudi ogledate in jih morda celo preizkusite. Dogodki so namenjeni vsem, ki jih zanimajo glasba ter delovanje in zgodovina orgel.

30. september

14.00, 15.00, 16.00 in 17.00

Orgle za otroke – 100 let po spremembah, 10 let po obnovi

Orgle otroke vedno presenetijo s svojo mogočnostjo in zapleteno zgradbo, predvsem pa z zvokom.

Predstavitve so namenjene predvsem šolski mladini in njihovim staršem. Za najavljene skupine (15–25 udeležencev) je mogoč ogled tudi v drugem času.

Stari trg pri Ložu

29. september

Zavod Rihtarjeva domačija, Babno Polje 67

📧 alenska.veber@rihtarjeva-domacija.si, www.rihtarjeva-domacija.si

14.00

Gozdarske in lovske zgodbe Franka Trohe Rihtarjevega

Na Rihtarjevi gmajni v bližini Trohove rojstne domačije bomo prisluhnili nekaterim gozdarskim in lovskim zgodbam notranjskega izseljenskega pisatelja Franka Trohe Rihtarjevega. Spoznali bomo tudi orodje, ki so ga gozdarji uporabljali konec 19. in v začetku 20. stoletja.

Frank Troha (1894–1980) je kot mladenič v želji po boljšem življenju tik pred prvo svetovno vojno (1913) odpotoval iz domačega Babnega Polja v Združene države Amerike. Podobno so v tistih časih storili mnogi njegovi sokrajani in mnogi Slovenci. Frank Troha je bil ob težaškem delu za zaslužek tudi kot kulturni delavec vseskozi tesno povezan s slovensko skupnostjo v ZDA, zato je v želji po zapisovanju svojih doživetij, opažanj in razmišljanj kmalu začel sodelovati z uredništvu slovenskih periodičnih publikacij v Ameriki.

Med najpogostejšimi Trohovimi zgodnjimi zgodbami so pripovedi o gozdarjenju in o lovcih; v njih se prepletajo opisi dogodkov v domovini in v Ameriki.

Stična

27. september

Muzej krščanstva na Slovenskem, Stična 17

📧 [JSKD OI Ivančna Gorica, oi.ivancna.gorica@jskd.si](mailto:oi.ivancna.gorica@jskd.si),
Muzej krščanstva na Slovenskem

18.00

Amuleti volje in sreče – odprtje razstave

Tokrat bomo razstavili amulete, ki so v letu 2013 prispeli na natečaj ivančnogoriške izpostave JSKD. Tradicija predmetov s funkcijo talismanov, ki se jim pripisuje, da omogočajo našo zaščito, previdnost in spoznanje, je dolga in ji lahko sledimo daleč v zgodovino, ko so ti predmeti imeli različne izraze, funkcije in pomene. Ob novih delih, ki kažejo na uporabo tovrstnih predmetov v sodobnosti, bodo na ogled tudi razstavni predmeti, ki jih v svojih zbirkah hrani in na stalni razstavi tudi predstavlja stiški muzej.

Sveta Ana

1 Društvo vinogradnikov Sveta Ana, Turistično društvo Sveta Ana, Kulturno društvo Sveta Ana, Društvo kmečkih žena in deklet, Občina Sveta Ana in Zgodovinsko društvo Slovenske gorice
Viktor Kapl, 041 729 322 in Janez Ferlinc, 041 240 242

Postičevi dnevi 2013 – poti dediščine vina in hrane pri Sveti Ani

Različna društva in Občina Sveta Ana že mnogo let skrbijo za ohranjanje in varovanje kulturne dediščine, ki v zadnjem času postaja pomemben razvojni vir turizma.

Sveta Ana, Pergerjev vrh, Kremberk 39

28. september

10.00: predstavitev monografije Franc Postič (1794–1861), zaslužni vinogradnik, sadjar in kirurg

10.30: okrogla miza o zgodovini vinogradništva in prehrane

12.00: vodeni ogled celovito obnovljene zidanice Pergerjev vrh z etnološko muzejsko zbirko in stalno razstavo o Francu Postiču

29. september, 5. in 6. oktober

15.00: vodeni ogled Postičeve vinogradniške učne poti

16.00: vodeni ogled celovito obnovljene zidanice Pergerjev vrh z etnološko muzejsko zbirko in stalno razstavo o Francu Postiču

Svibno nad Radečami

4. oktober

1 Turistično društvo Ostrovrharji Svibno, svibna1@gmail.com, www.svibno.si

17.00

Skrivnostna dediščina gradu Ostrovrharjev

Svibno nad Radečami poleg svoje izjemne kulturne krajine slovi po znamenitih vitezi Ostrovrharjih, o katerih pripovedujejo zgodbe in legende od srednjega veka sem. Še danes jih raziskujejo zgodovinarji, vse bolj pa tudi domačini, ki obujajo zgodbe svojih slavnih prednikov. Organizatorji bodo obiskovalce popeljali po grajskem hribu, kjer se zna zgoditi, da bo mimoidoče presenetil tudi kakšen duh iz preteklosti ... Sledila bo še predstavitev računalniške rekonstrukcije gradu z razpravo.

Šentjošt nad Horjulom

1. oktober

Možinetova hiša, Šentjošt nad Horjulom 9

📍 Restavracija Šentjošt, Vid Klančar, 041 338 927, info@restavracija-sentjost.si, www.restavracija-sentjost.si

11.00 in 18.00

Konservatorsko-restavratorska dejavnost na podeželju

V Šentjoštu nad Horjulom so v zadnjem desetletju vse bolj dejavni na področju varovanja dediščine. V vasi delujeta dve restavratorski delavnici in ena projektna/konservatorska pisarna, ki se profesionalno ukvarjata z ohranjanjem in obnavljanjem kulturne dediščine. Poleg tega se je več ozaveščenih lastnikov lotilo obnove objektov kulturne dediščine. S skupnimi močmi in v sodelovanju z Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije so bili izvedeni tudi nekateri obnovitveni posegi na dveh cerkvah. Dokaj uspešni smo bili tudi pri pridobivanju nepovratnih sredstev, namenjenih za obnovo kulturne dediščine.

Predstavljeni bodo obe restavratorski delavnici, projektna pisarna, obnovljeni privatni objekti in druge aktivnosti na področju obnove kulturne dediščine. Organiziran bo tudi ogled restavratorskih delavnic, projektne pisarne in cerkve sv. Jošta, s poudarkom na gradbenosancijskih delih, opravljenih v zadnjih letih, ki so ključna za nadaljnji obstoj spomenika.

📍 Peter Keršič, 041 982 860, yc@stjost.si

10.00 in 17.00

Možinetova hiša – dediščina za dediščino

Možinetova hiša je bila pred desetimi leti, po nekaj letih, ko ni bila več naseljena, tik pred propadom. Poleg velikih statičnih problemov je začela zamakati streha in porušil se je dimnik. Sedanji lastnik, ki jo je v takem stanju kupil, ves čas postopoma izvaja obnovitvena dela, ki pa še vedno niso popolnoma zaključena. Obnovitvena dela bodo predstavljena s predavanjem in ogledom objekta. Predstavljene bodo tudi dejavnosti na področju kulturne dediščine, ki potekajo v hiši (razstave, predavanja, prireditve).

Šentjur

2. oktober

Muzej Ipavčeva hiša, Ulica skladateljev Ipavcev 27

📍 Zavod ETNO-EKO, Tanja Gobec, tanja.gobec@gmail.com

18.00

Razkrite skrivnosti in zgodbe o Zgornjem in Spodnjem trgu v Šentjurju

V želji, da zgodbe o nekdanjem utripu Zgornjega in Spodnjega trga ne bi utonile v pozabo, smo z etnološko raziskavo zbrali in zapisali zgodbe o načinu življenja v trgih prejšnjega stoletja.

Zavod ETNO-EKO z gostujočimi strokovnjaki vabi na druženje, delavnice in predstavitev vsebin raziskovanja in terenskega dela, ki razkrivajo bogato dediščino Zgornjega in Spodnjega trga; iz teh dveh delov se je naselje postopoma širilo in razvilo v mesto Šentjur, ki je leta 1990 dobil status mesta. Zgornji trg je bil dolgo let glavno upravno središče Šentjurja, zaradi česar je imel zelo pomemben zgodovinski status in se je iz skromnega trga razvil v mesto. Izbor obrtnišтва in rokodelstva je bil v Zgornjem trgu zelo pester. Pomemben pečat razpoznavnosti so trgu dajali tudi mesečni sejmi. Tudi Spodnji trg so zaznamovale pomembne šentjurske rodbine, med drugim doktor Svetina, mekarna Ferlež in številne obrtne delavnice ter gostilne in mesnice. Kasneje so v tem delu potekali živinski sejmi, prenočišča v gostilnah pa so bila večkrat rezervirana za furmane.

3. oktober

Knjižnica Šentjur, Mestni trg 5 B

i Tatjana Oset, tatjana.osest@sen.sik.si

19.00

Anna Wambrechtsamer: GUSEJ, zgodovinski roman

Večer bo zasnovan literarno, s predstavitvijo prevoda nemškega zgodovinskega romana GUSEJ v slovenski jezik. V glasbenem delu večera bosta nastopili sopranistka Martina Zapušek in citrarka Jasmina Levičar. Povesti o Guzeju, ki so v časopisu Cilier Zeitung izhajale kot podlistek, bodo na tem večeru bralcem prvič predstavljene v knjižni izdaji. Prevod dela je poklon knjižni zapuščini Anne Wambrechtsamer, ki je preverjala zapise v časopisih in izpraševala ljudi o razbojniku Guzeju. Njeno literarno delo v obliki zgodovinskega romana je prispevek k ohranjanju in varovanju ustnega izročila o razbojniku. Obstoječa slovenska dela o Guzeju izvirajo iz ljudskega izročila, delo Wambrechtsamove pa je poleg tega, da bi mu lahko rekli strokovno, tudi najstarejše delo o njem in je tako najbližje njegovemu času, saj je v časopisu izhajalo že leta 1926.

Loški muzej Škofja Loka, Grajska pot 13

i Mira Kalan, 04 517 04 00, www.loski-muzej.si

21. in 28. september

10.00

Arheološki peskovnik, delavnica za otroke

Otroci bodo spoznali, da se pod zemljo skrivajo številni zanimivi predmeti, ki so jih pred mnogimi stoletji v vsakdanjem življenju uporabljali naši davni predniki. Urili se bodo v »pravih« arheoloških izkopavanjih.

24. september

18.00

Predstavitve postopka restavriranja slik Ivana Groharja

V sodelovanju z ZVKDS, Restavratorskim centrom iz Ljubljane bomo zainteresirani javnosti ponudili vpogled v delo strokovnjakov, ki se ukvarjajo z restavriranjem umetniških del.

i Univerza za tretje življenjsko obdobje pri Društvu upokojencev Škofja Loka, Borjana Koželj

25. september

10.00

Delovanje prostovoljnih kulturnih mediatorjev

Prostovoljni kulturni mediatorji, ki delujejo v Loškem muzeju, so člani Univerze za tretje življenjsko obdobje pri Društvu upokojencev Škofja Loka. Ob tej priložnosti bomo predstavili naše delo v Loškem muzeju.

Škofja Loka

Sokolski dom, Mestni trg 17

📍 Škofja Loka, mateja.hafner@skofjaloka.si, www.skofjaloka.si

2. oktober

18.00

Spomin na restavriranje Loke ob njeni 1000-letnici, razstava fotografij in predvajanje filma

Vabimo vas na razstavo fotografij avtorja Petra Pipa in predvajanje filma, ki je bil posnet leta 1972 ob velikem poteku restavratorskih del na hišah v starem mestnem jedru Škofje Loke ob pripravah na praznovanje 1000-letnice Škofje Loke.

3. oktober

18.00

Vsaka hiša – svoja zgodba, predavanje dr. Franca Štukla

Dr. France Štukl, dober poznavalec zgodovine Škofje Loke in poleg tega tudi dober poznavalec ljudi in navad Ločanov, bo na predavanju predstavil večstoletno življenje starih mestnih hiš in njihovih lastnikov. Spregovoril bo tudi o tem, v kakšnem stanju so hiše leta 1972 dočakale obnovo ob 1000-letnici Škofje Loke, ter predstavil presenetljiva odkritja restavratorjev pod ometom, na podstrešjih in v kletih.

Šmartno pri Litiji

30. september

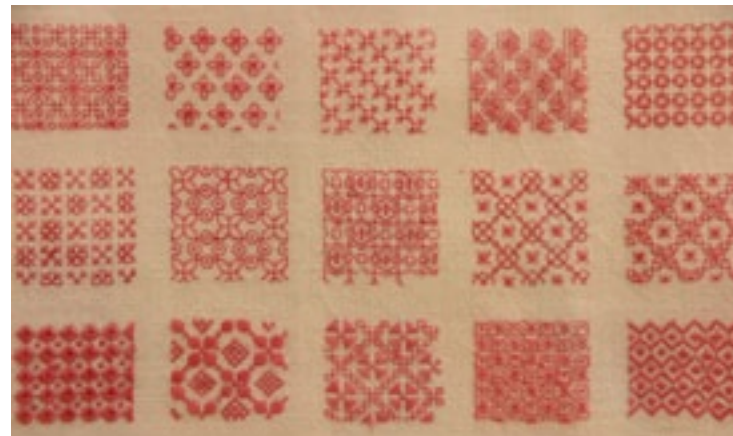
Knjižnica Šmartno pri Litiji, Stareto trg 12

📍 Ustvarjalno središče Breznikar, 031 626 221

12.00–15.00

Dediščina šmarskih narodnjakov in narodnjakinj

Na razstavi bodo predstavljeni izdelki vezeninske ustvarjalnosti, ki so jih v drugi polovici 19. stoletja izdelale šmarske narodnjakinje, kot so se same poimenovala. Vezeninska ustvarjalnost v tem okolju ima sicer že daljšo tradicijo, saj so šmarske žene in dekleta bele vezenine celo peš nosile prodajat v Trst, ker še ni bila zgrajena južna železnica. Na dan odprtja razstave bo tudi predavanje o vzdrževanju in restavriranju vezenin. Iz šmarskega okolja izhajajo tudi nekaj pomembnih intelektualcev in narodnjakov. Janez V. Valvasor, Davorin Martin M. Hostnik, Josip Marn, Luka Svetec, Jožef Burger in Fran Serafin Adamič so s svojimi deli zaznamovali slovenski, evropski in slovanski kulturni prostor. Na razstavi bo predstavljenih nekaj njihovih pomembnih del.

Šoštanj

23. september

Muzej usnjarstva na Slovenskem, Primorska cesta 6h

📍 Miran Aplinc, miran.aplinc@guest.arnes.si, www.muzej-usnjarstva.si

9.00

Usnjarstvo na Slovenskem, simpozij

V Muzeju usnjarstva na Slovenskem v Šoštanju bo enodnevni znanstveni simpozij z naslovom Usnjarstvo na Slovenskem. Srečanja se bodo udeležili razpravljavci, ki prihajajo iz slovenskih arhivov, univerz in muzejev. V naslednjih letih bo v Šoštanju uresničena druga faza Muzeja usnjarstva, v katerem bo prikazana tradicija usnjarstva na celotnem nacionalnem prostoru Slovenije. Najpomembnejši namen simpozija bo tako utemeljitev strokovnih podlag za vsebinsko oblikovanje muzeja ter ohranjanje in predstavljanje kulturne dediščine javnosti.

1.–4. oktober

Vila Mayer, Kajuhova cesta 10

📍 Občina Šoštanj, alenka.verbic@sostanj.si

10.00–16.00

Vila Mayer v dobro dediščine

Vila Mayer, kulturni spomenik lokalnega pomena, umeščena v samo središče Šoštanja, spada po mnenju stroke med najlepše ohranjene meščanske vile na tem območju Slovenije. Prvotni lastnik, cenjen odvetnik in dolgoletni župan dr. Fran Mayer, se je v novo zgrajeno vilo skupaj z družino vselil leta 1902. Vila je v last in upravljanje Občine Šoštanj prešla leta 2002; po celoviti obnovi vile in rekonstrukciji vrta je občina leta 2010 v vilo umestila štiri stalne zbirke, med katerimi posebej izstopa kiparska zbirka Ivana Napotnika (1888–1960). V počastitev DEKD 2013 bomo v vili najmlajšim obiskovalcem ponudili dva pedagoška programa, osnovnošolcem pa tematske ustvarjalne delavnice.

Štanjel

29. september

Galerija Lojzeta Spacala

📍 Grad Štanjel Galerija in turizem, Dušana Švagelj, s. p., gradstanjel@guest.arnes.si

14.30

Za Makučevimi pticami v Štanjel

Vodeni ogled gostujoče razstave akademskega slikarja Vladimirja Makuca ter dela stalne zbirke grafik Lojzeta Spacala v štanjelski Galeriji Lojzeta Spacala. Oba velika ustvarjalca sta črpala iz domače, primorske pokrajine, ki jo je umetnostno opredelil in opisal prav France Stele v svojem delu Umetnost v Primorju (1940).

Vladimir Makuc, ki je med drugim znan po značilnih motivih ptic, je leta 2007 obsežen, več kot petsto del obsegajoč izbor grafik, risb, slik in kipov podaril “domačemu” Goriškemu muzeju. Delček tega izjemnega izbora, ki sicer ni dostopen javnosti, bo do jeseni na ogled v navdihujočem ambientu štanjelskega gradu.

Po razstavi bo vodila umetnostna zgodovinarica Tina Jazbec.

Štanjel

29. september

Štanjel

i Ustanova Maks Fabiani, TIC Štanjel, 05 769 00 56, tic.stanjel@komen.si

15.00

Maks Fabiani, arhitekt konservator z začetka 20. stoletja

Vabimo vas na vodeni ogled Fabianijeve dediščine v Štanjelu, s poudarkom na posegih, s katerimi je arhitekt kot eden od prvih v Evropi zavestno ohranjal arhitekturno dediščino, v tem primeru dediščino Krasa, in jo hkrati nadgradil tako, da je ostala in služila »sodobnim« potrebam tako rekoč še naslednjih 100 let. Predstavili bomo zgodbo o Fabianijevi prenovi štanjelskega gradu, »Kraške hiše«, vile Ferrari z vrtom in drugih delih, ki predstavljajo bistveno sestavino kulturne dediščine in tudi razvojnega potenciala Štanjela, kakršnega poznamo danes. Po Fabianijevi dediščini v Štanjelu bo vodila Nataša Kolenc, u.d.i.a., predsednica Ustanove Maks Fabiani.

10.00–18.00

Za bolj kakovostno prenavo kraških vasi

Predstavitev projekta Center za arhitekturo Krasa in promocijska prodaja knjige Kraška hiša – priročnik za prenavo, ki je nastala v okviru projekta, tudi v sodelovanju z ZVKDS.

Trebnje

30. september

Knjižnica Pavla Golie Trebnje, Kidričeva ulica 2

i 07 348 21 10, www.tre.sik.si

19.00

Kulturna dediščina v objektivu z Dušanom Štepcem

V preteklih letih smo v Knjižnici Pavla Golie Trebnje fotografirali in digitalizirali grajske stavbe in sakralne objekte na območju bivše občine Trebnje. Letos smo zbirko obogatili še s fotografijami zgodovinsko pomembnih objektov in spomenikov, ki jih še nismo imeli v naši zbirki. Kulturno dediščino občine Trebnje in prizadevanja za njeno varstvo in ohranitev nam bo ob fotografski razstavi zgodovinsko pomembnih objektov predstavil Dušan Štepec, višji konservator novomeške enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, ki se ukvarja z identificiranjem in vrednotenjem kulturne dediščine. Njegovo raziskovanje v zadnjih letih sega na področje problematike varstva in ohranjanja kozolcev.

Trebnje

3. oktober

CIK Trebnje, Goliev trg 1

i Galerija likovnih samorastnikov Trebnje, galerija@ciktrebnje.si

18.00

Polde Mihelič – v iskanju pozabljenih trenutkov, pogovor ob razstavi

O Poldetu Miheliču, kamniškem slikarju, pesniku, pisatelju in prejemniku zlatega priznanja Občine Kamnik za ustvarjalno delo na področju likovne umetnosti, bo spregovoril Janez Medvešek, njegov prijatelj, tudi sam pesnik in slikar.

Z razstavo Polde Mihelič – v iskanju pozabljenih trenutkov se želi Galerija likovnih samorastnikov Trebnje pokloniti 90. obletnici rojstva Poldeta Miheliča in prikazati retrospektivni pregled njegovega opusa, ki ga občinstvo v taki obliki še ni imelo priložnosti spoznati.

Velenje

28. september

Muzej Velenje, Ljubljanska cesta 54

i Šaleško muzejsko in zgodovinsko društvo, Miran Aplinc, miran.aplinc@guest.arnes.si, www.muzej-velenje.si

10.00

Kulturna dediščina Šaleške doline, okrogla miza

Muzej Velenje in Šaleško muzejsko in zgodovinsko društvo že desetletja sodelujeta pri ohranjanju in predstavljanju kulturne dediščine javnosti. Eden od temeljnih namenov javne prireditve je pobuda za »spodbujanje zgodovinske zavesti in ohranjanje kulturne dediščine v svojem okolju«. Na okrogli mizi bodo govorniki predstavili različne poglede na varovanje kulturne dediščine nekdaj in njeno stanje danes.

30. september

Vila Bianca, Stari trg 3

i Andragoško društvo Univerza za tretje življenjsko obdobje Velenje, 03 587 20 50, info@uni-tri-velenje-drustvo.si

17.00

Kulturna dediščina Velenja skozi čas

Velenje je sicer mlado mesto, vendar ima svojo kulturno dediščino, dokumentirano skozi čas: z eksponati, fotografijami in pisnimi dokumenti. Predstavitve bo izvedel Avgust Tanjšek, priznani opisovalec zgodovine Šaleške doline in Velenja, ki je tudi njegovo rojstno mesto. Prireditev bo v obnovljenem grajskem dvorcu Vila Bianca, ki je pomemben pomnik nekdanjega kulturnega življenja v okolju. Hkrati bo na ogled razstava ljudskih vezenin, izdelkov krožka Spominčice.

Velike Lašče

5. oktober

različna prizorišča

i Javni zavod Trubarjevi kraji, Barbara Pečnik, info@trubarjevi-kraji.si; ZVKDS, Območna enota Ljubljana v sodelovanju z lokalnimi društvi in drugimi organizacijami; www.trubarjevi-kraji.si

9.00-18.00

Dediščina za mlade in stare

Pričeli bomo na velikolaškem trgu z Bučnomarmeladnim dnevom, na katerem bodo podeželske žene med 9.00 in 12.00 predstavile izbor tradicionalnih izdelkov (bučna juha, bučno pecivo, domača marmelada in kruh ...), znanj, šeg in navad. Že tradicionalno pa bo potekalo tekmovanje za najboljšo marmelado ter največjo in najlepšo bučo. Po kosilu bo čas za ogled lokalnih znamenitosti: v Velikih Laščah Levstikova in Stritarjeva spominska soba v Levstikovem domu, v Malih Laščah v Gostilni pri Trojici razstava akademske slikarke Cvetke Jakovljevič Velikolaške cerkve, v Robu Parnasov Informacijski center, ogled gradu Turjak ter Trubarjeva malica z ogledom Gradeža. Ob 14.00 se bo dogajanje preselilo na Trubarjevo domačijo; ta s svojimi vsebinami predstavlja primer dobre prakse sodelovanja med spomeniško stroko in javnim zavodom, ki skrbi za predstavitev vsebine in ustvarjanje programov: 15.00: Trubar in njegov čas, predavanje Andreja Perhaja v spominski sobi Primoža Trubarja 16.00: konservatorski posegi in prezentacija Trubarjeve domačije, predavanje Andreje Bahar Muršič, konservatorske svetovalke na ZVKDS, Območni enoti Ljubljana 16.45: predstavitev žagarske zbirke na Temkovi žagi, primer vnašanja vsebine v kulturni spomenik
Otroci se bodo lahko vključili v različne delavnice.

5. oktober

Trubarjeva domačija na Rašici

i Zavod Parnas, Metka Starič, 041 833 456, www.zavod-parnas.org

14.00

Freske – od Trubarjevega zapisa do današnje igre

Z Andrejo Bahar Muršič iz ZVKDS, Območna enota Ljubljana, se bomo sprehodili po Trubarjevi rojstni vasi Rašica in opazovali primere obnove kulturne dediščine. Freske v cerkvi sv. Jerneja, o katerih je pisal Trubar leta 1575, sicer niso ohranjene, zato se bomo ustavili ob freski prof. Janeza Debeljaka v bližini nekdanje terilne jame, nato pa bomo na delavnici na Trubarjevi domačiji izdelali vsak svojo miniaturno fresko. Interpretacija fresk Trubarjevih krovaških malarjev je že dobila mesto tudi v izobraževalnih programih Trubarjeve domačije.

Vilenica

23. september

zbirno mesto pri jami Vilenica

i Šolski center Srečka Kosovela Sežana, ursic.jelena@gmail.com

8.30

Suhozid

Boris Čok, lokalni raziskovalec suhozida in druge dediščine, bo dijake aranžerske tehnike popeljal na pohod po Lokavski gmajni. Pot bo vodila mimo več pastirskih hišic ali šišk, ob katerih bodo dijaki spoznali tehnike suhozida, vrste šišk, zgodovino rudarstva in kamnolomov na tem področju ter še veliko drugega.

Vojnik

4. oktober

Galerija Piros, Globoče 15a

i Jože Žlaus, joze.zlaus@t-1.si

po dogovoru

Galerija Piros ponuja vodenje po razstavi starih kuharskih knjig in receptov.

Zakojca

22. september

Domačija pisatelja Franceta Bevka, Zakojca 10

i Cerkljanski muzej, LTO Laufar Cerkno, Društvo Baška dediščina, milojka.magajne@muzej-idrija-cerkno.si, www.muzej-idrija-cerkno.si

8.00 iz Cerknega

9.00 iz Hudajužne

Pohod Po Bevkovih poteh in dan odprtih vrat domačije Franceta Bevka

Pohodniki se bodo v Zakojco odpravili po dveh poteh, iz Cerknega ali iz Hudajužne. Ob 12.00 se bodo srečali pred Bevkovo domačijo. Sledil bo ogled domačije in kulturni program.

Zgornja Radovna

Pocarjeva domačija, Zgornja Radovna 25

Triglavski narodni park, 04 578 02 00, www.tnp.si

26. september

9.00–13.00

Ob Dnevih evropske kulturne dediščine: Otroci doživljajo življenje v alpski dolini

Pocarjeva domačija v Zgornji Radovni je muzejsko urejena in velja za eno najstarejših domačij v Triglavskem narodnem parku, saj so najstarejši dokumenti, najdeni v hiši, iz leta 1609. S svojo lego, arhitekturno dediščino, bogato zbirko razstavljenih predmetov in zgodbo kustosa o Pocarjih pričara obiskovalcu sliko življenja v krajih pod Triglavom iz daljnih stoletij pa vse do danes. Triglavski narodni park je za Pocarjevo domačijo leta 2006 prejel diplomu Europa Nostra v okviru nagrade Evropske unije za kulturno dediščino, in sicer v kategoriji arhitekturne dediščine; kot piše v obrazložitvi, zaradi »pretanjene uporabe tradicionalnih znanj in materialov pri ohranjanju redkega in avtentičnega primera alpske arhitekture iz 18. stoletja in ohranjanja etnološke dediščine ter s tem povezanih lokalnih možnosti pridobivanja dohodka«. Otroci si bodo lahko ogledali domačijo, se igrali igre naših prednikov ter se preizkusili v ročnih spretnostih in izdelavi igrač, kakršne so si sami izdelovali tudi otroci v preteklosti.

28. september

11.00–16.00

Ob Dnevih evropske kulturne dediščine: Življenje v alpski dolini nekoč in danes

V Zgornji Radovni se da ustaviti čas ali ga celo zavrteti nazaj, še posebej na muzejsko urejeni Pocarjevi domačiji, kjer črna kuhinja diha sajasti spomin na ogenj ognjišča, na katerem lahko še danes skuhamo slastne koruzne ali ajdove žgance, in kjer te presunejo dokazi o veliki modrosti življenja v ritmu letnih časov z danostmi trde narave, dokazi o samooskrbnosti in samozadostnosti kmeta alpske doline. Z obiskovalci bomo skupaj raziskali značilnost trdega življenja v alpski dolini, si ogledali domačijo ter na ognjišču skuhalih žgance, ves čas pa bodo potekale tudi etnološke delavnice in igre naših prednikov. Na prireditvenem prostoru skednja Pocarjeve domačije si bo mogoče ogledati zgodbo, kako je Pocarjeva domačija postala muzej in pridobila diplomu Europa nostra za ohranjanje arhitekturne dediščine.

Zgornja Velka

3. oktober

Methansova hiša, Zgornji Dražen Vrh 36

i Leopold Methans, 041 916 316

16.00

Stara posoda iz Slovenskih goric, razstava, okrogla miza, delavnica in pokašina

Ob 16.00 vabljeni na odprtje razstave Stara posoda iz Slovenskih goric in ob 16.30 na okroglo mizo o zgodovini prehrane z uvodom Jelke Pšajd (Pomurski muzej Murska Sobota), Methansova zbirka lončenega posodja in pomen zasebnih zbirk na podeželju, in Janeza Ferlinca (Zgodovinsko društvo Slovenske gorice), Nekaj zanimivih zgodb o prehrani nekoč v Slovenskih goricah. Ob 17.30 bomo nadaljevali z delavnico s prikazom mletja moke z žrmljami in izdelavo kaše s posebnim strojem ... Ob 18.30 vabljeni na pokašnjo domačih jedi in vin.

Zgornje Poljčane

28. september

Župnijski urad Poljčane in Simona Kostanjšek Brglez, UIFS
ZRC SAZU

i Simona Kostanjšek Brglez, 031 345 595

19.30

Strokovno vodstvo po župnijski cerkvi Svetega križa

Župnijska cerkev Svetega križa v Zgornjih Poljčanah je bila zgrajena v drugi polovici 12. stoletja in je bila že pred letom 1251 sedež duhovnije. Od prvotne romanske cerkve je ohranjen zahodni del stare ladje med gotskim zvonikom in novo prečno cerkvijo. V 17. in 18. stoletju je bila cerkev barokizirana. Barokizacija je doletela ladjo in prezbiterij, ki so ju povišali in na novo obokali, verjetno je bil sočasno povišan tudi zvonik, cerkev pa je dobila tudi nove oltarje. Leta 1895 so na stavbi potekala velika gradbena dela – nova cerkev je v smeri sever–jug prekrizala staro in tako sta njen prezbiterij in zahodni del ladje postala stranski kapeli. Gradbena dela so bila v celoti končana leta 1896. Strokovno vodstvo bo trajalo približno 45 minut.

Žalec

5. oktober

Medobčinska splošna knjižnica Žalec, Aškerčeva 9a

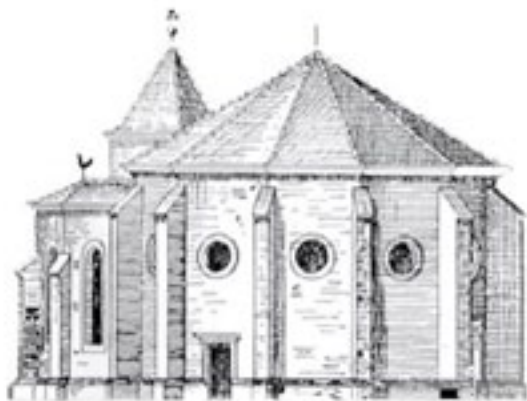
📍 Karmen Jezernik, 03 712 12 52

9.00

Kulturna dediščina Govč in protestantov v Spodnji Savinjski dolini, sprehod

Ogledali si bomo zelo redko in dragoceno knjigo s prvo omembo protestantske cerkve v Govčah, ki je bila izdana leta 1620 in njen edini izvod hranimo v Medobčinski splošni knjižnici Žalec.

Pot nas bo vodila do znane kovačije Zotel, kjer je bila okoli leta 1580 protestantska molilnica in pohod nadaljevali do mesta, kjer je včasih stala cerkev, zgrajena za potrebe številne in močne protestantske skupnosti s Celjskega, ki je delovala pod velikim vplivom Primoža Trubarja in Ivana Ungnada Žovneškega. Gradnja cerkve se je začela okoli 1580 in je bila do leta 1589 že končana. Na začetku 17. stoletja pa je v Govče vkorakala protireformacijska komisija s številno vojsko in z nalogo zrušiti vse do tal. V primeru dežja prireditev odpade.

Železniki

4. oktober

prostori Tehnice, Na plavžu 79

📍 Muzej Železniki – Javni zavod Ratitovec in Muzejsko društvo Železniki, 04 514 73 56, www.jzr.si

18.00

Ogled obnovljenih strojev z začetka moderne industrije v Železnikih

Muzej Železniki je v svojem jedru tehnični muzej. Velik del muzeja zavzemajo zbirke, ki prikazujejo več kot 500 let trajajoče fužinarstvo v kraju. Fužinarstvo je zamrlo v začetku 20. stoletja. Kovinarska dejavnost v kraju pa je ponovno zaživela po drugi svetovni vojni s stroji in avtomati. Obnove teh avtomatov se je lotila skupina prostovoljcev, ki deluje v okviru Muzejskega društva Železniki. Prenovljeni stroji bodo pomembno obogatili zbirke našega muzeja. Postavljeni bodo v bližnjem proizvodnem podjetju kot zbirka na terenu Muzeja Železniki.

Žiri

Župna cerkev sv. Martina

ŠmaR, Društvo Šmarnični romarji in Muzejsko društvo Žiri, 031 532 798, muzej-ziri.si

29. september

10.00

Stara župna cerkev v Žireh in dr. France Stele, razstava

Razstava bo na ogled do 6. oktobra

4. oktober

19.00

Usoda stare žirovske cerkve, komemoracija v prezbitერიju

Leta 1913 je bil mladi umetnostni zgodovinar France Stelè imenovan za deželnega konservatorja spomeniškega urada za Kranjsko. Ena njegovih prvih nalog je bil ogled stare župne cerkve v Žireh, za katero se je pri c.-kr. Centralni komisiji za varstvo spomenikov na Dunaju zavzel arhitekt Jože Plečnik. France Stelè je leta 1913 v cerkvi posnel več fotografij in napisal zavzet članek ter ga leta 1914 objavil v časopisu Ljubitelj krščanske umetnosti. Razstava prikazuje Steletove in druge fotografije ter dokumente v tej žalostni zgodbi, ki se je končala tako, da so cerkev leta 1927 podrli. Ohranil se je le del prezbitერიja.

Žiri

2. oktober

domačija pri Matevžku

Muzejsko društvo Žiri, 031 532 798, www.muzej-ziri.si

17.00

Srečanje v rojstni hiši arhitekta Vlasta Kopača (1913–2006)

Arhitekt Vlasto Kopač, rojen 3. junija 1913 v Novi vasi (Žiri), sodi med tiste posameznike, ki so si v 20. stoletju najbolj prizadevali za ohranitev slovenske stavbne dediščine. Prisluzil si je naziv »rešitelj Velike planine«, v Žireh pa je v zadnjem trenutku rešil svojo rojstno domačijo in jo zgleđno obnovil. Domačijo pri Matevžku sestavljata kozolec toplar z letnico 1879 in stanovanjska hiša s tradicionalno alpsko tlorisno zasnovo, značilen primer ljudskega stavbarstva žirovskega območja z začetka 19. stoletja. Na srečanju bomo obudili spomin na arhitekta in si ogledali hišo.

© Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

zloženka Program prireditev DEKD 2013 **izdajatelj** Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

zanj dr. Jelka Pirkovič **koordinatorka in urednica** Nataša Gorenc **lektoriranje** Alenka Kobler

design Nuit d.o.o. **naslovna fotografija** Ministrstvo za kulturo, INDOK center **tisk** Littera picta d.o.o.

naklada 15.000 Ljubljana, september 2013

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

www.zvkds.si/dekd